

Jaarrapportage 2025

Beheercombinatie De Groenzoom

COLOFON

Jaarrapportage De Groenzoom Beheercombinatie De Groenzoom

STATUS
VERSIE
DATUM

DEFINITIEF
1
06-03-2026

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING	4
1.1. Samenvattend 2025	5
1.2. Leeswijzer	6
1. Natuurtypen	13
2. Overig groen	37
3. Beplanting	37
4. Water en oevers	39
5. Infrastructuur	39
6. Terreinmeubilair	39
7. Civiele kunstwerken	39
8. Schoon	39
DEEL 2 PROCESSEN	39
1. Procesmanagement	40
2. Technisch management	41
3. Omgevingsmanagement	43
4. Organisatiemanagement	44
BIJLAGE 1: FIGUREN PROEFVLAKKEN ANALYSE	47

1 INLEIDING

De natuur als buur, lokaal en betrokken:

- Ontwikkelen van de karakteristieke natuurwaarden voor dit gebied in een herkenbaar cultuurlandschap;
- Recreatief gebruik door de regio in uiteenlopende vormen faciliteren en stimuleren;
- Medewerkers (met een afstand tot de arbeidsmarkt) uit de omgeving kansen bieden zich persoonlijk te ontwikkelen;
- Lokale betrokkenheid stimuleren door samenwerking met partners uit de omgeving.

Bovenstaande speerpunten zijn de aanvang van het Mission Statement dat Beheercombinatie De Groenzoom na opdrachtverlening heeft opgesteld. Ook in het negende jaar waarin wij De Groenzoom beheren, zijn dit de speerpunten geweest waar wij samen met de omgeving de handen voor uit de mouwen hebben gestoken.

In deze beschrijvende jaarrapportage leest u meer over het beheer in 2025. De behaalde resultaten in 2025 zijn getoetst aan de bij aanvang van het contract gestelde eisen. Daarbij maken we duidelijk wat beter had gekund en waar nog kansen liggen. Op basis daarvan maken we een doorkijk naar het volgende jaar.

Afbeeldingen opgenomen in deze rapportage zijn van © Cor Noorman, tenzij anders vermeld.

1.1. SAMENVATTEND 2025

Na in 2016 het gebied te hebben leren kennen en in 2017 in te hebben ingezet op het leren kennen van de omgeving en het vergroten van de betrokkenheid, zijn in 2018 diverse eenmalige maatregelen opgepakt. Door deze maatregelen is de ruimtelijke kwaliteit en diversiteit in het gebied verder toegenomen. In 2019 is het verder uitdragen van het gebied gestart, dat onder andere, door diverse activiteiten in het gebied vorm heeft gekregen. In 2020 hebben we ons gericht op het verzamelen van informatie benodigd voor de beoordeling van de gestelde doelen. 2021 stond in het teken van het verwerken van de verzamelde gegevens en mede op basis daarvan mogelijkheden optimaliseren beheer onderzoeken. Het jaar 2022 vormde het eerste jaar in de tweede contractperiode (2022-2027). 2023 liet zich organisatorisch kenmerken door het aanstellen en weer vertrekken van een nieuwe projectleider. Er is in 2023 een grote stap gemaakt in databeheer en data-analyse met als doel het visualiseren van de stand van zaken en kwaliteit in de verschillende natuurtypen in de Groenzoom. In 2024 is een wijziging in het beheer van de Bergboezem doorgevoerd waarbij het nieuwe beheerplan in werking is gegaan. Hiermee is het doel de weidevogelpopulatie in de Groenzoom, en Bergboezem specifiek, te versterken. Verder werd met name de eerste helft van het jaar gekenmerkt door een uitzonderlijke hoeveelheid regen waardoor regelmatig beheertaken niet konden worden uitgevoerd. 2025 heeft zich gekenmerkt met een van de droogste lentes ooit.

Beheer en onderhoud

De diverse natuurtypen ontwikkelen zich ieder op zijn eigen wijze. In algemene zin gaat dit naar tevredenheid. Bijzonderheden en aandachtspunten zijn onderstaand toegelicht.

Nadat in eerdere jaren werd gesteld dat het slecht gaat met het aantal broedparen en kuikenoverleving van weidevogels in de Bergboezem, is in 2022 een Taskforce Weidevogels Bergboezem opgericht. Hieruit vloeide een advies wat de kern vormde voor het Beheerplan Bergboezem, welke aanvullend op het beheerplan geldend voor de tweede contractperiode wordt opgesteld. Doel blijft een gevarieerd mozaïek te krijgen met plas-dras, kruidenrijke delen en verschillende maaidata, zodat we binnen onze mogelijkheden alles doen om optimale omstandigheden te creëren voor de weidevogels. In 2024 trad dit beheerplan in werking en het beheer wordt hierbij jaarlijks geëvalueerd om te monitoren of het bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen. In 2025 is de aantal broedparen weidevogels echter flink afgenomen.

Het aantal waargenomen doelsoorten vlinders is stabiel gebleven. De omvang van de populatie verschilt van soort tot soort en van jaar tot jaar. Om stabiele populaties in het gebied mogelijk te maken zetten we sterker in op het stimuleren van waardplanten. Vanaf 2022 zijn we begonnen met de aanwezigheid daarvan in beeld te brengen.

Ook de vegetatie lijkt stabiel te blijven, waarbij geleidelijk ontwikkeling in de gewenste richting plaatsvindt. Door kruidenrijke stroken na zaadzetting te maaien en dit maaisel op andere locaties uit te strooien, proberen we de ontwikkeling en verspreiding van kruiden te stimuleren. Dit is in 2023 echter beperkt gebeurd waarbij geen overduidelijk positief resultaat is behaald. In 2024 en 2025 is hier sterker op ingezet.

In het afgelopen jaar zijn de mogelijkheden tot het organiseren van activiteiten weer toegenomen. Zo zijn de natuurwandelingen dit jaar weer georganiseerd.

Het gebruik van De Groenzoom blijft onverminderd groot. Evenals voorgaande jaren zien wij ook in 2025 veel recreatieve wandelaars en fietsers naast sportende bezoekers zich door De Groenzoom bewegen. Een hoge recreatieve intensiteit en recreatieve activiteiten zoals het wandelen met honden en betreding met scooters, fietsen auto's of paarden kunnen een verstrend effect hebben op weidevogels in de Bergboezem. Dit is een reden om de recreatiemonitoring in de Groenzoom en dus

ook in de Bergboezem te blijven uitvoeren. Een goede balans tussen natuur en recreatie blijft een belangrijke doelstelling.

Duurzaamheid

Belangrijk duurzaamheidsaspect zijn de kringlopen. Gras dat we maaien wordt zoveel mogelijk verwerkt en benut in de omgeving. Ook in 2025 is met lokale agrariërs samengewerkt om gras en kruiden een nuttige bestemming te geven. Daarnaast is maaisel gecomposteerd, gedeeltelijk in eigen beheer. Compostering wordt nog deels gedaan door een lokale composteerder. Jaarlijks onderzoeken we hoe we zelf onze reststoffen beter kunnen benutten.

Organisatie

Beheercombinatie De Groenzoom werkt met een vast team. Nadat in 2022 en 2023 enkele wijzigingen in bezetting en projectleiding zijn doorgevoerd kende 2025 geen noemenswaardige wijzigingen in de organisatiestructuur. In 2026 zal de bezetting wel gaan veranderen omdat de dagelijks beheerder n per 19 december 2025 met pensioen is gegaan.

1.2. LEESWIJZER

Beheercombinatie De Groenzoom verzorgt sinds begin 2016 het beheer van De Groenzoom in opdracht van de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Wij informeren jaarlijks graag alle betrokkenen over de ontwikkelingen in De Groenzoom. Op de eerste plaats betreft dit zowel de bestuurlijke als ambtelijke betrokken opdrachtgevers, die de taak hebben de ontwikkelingen in De Groenzoom op de voet te volgen en te controleren of wij onze afspraken na komen. Ten tweede de betrokkenen uit de omgeving verenigd in het gebruikersplatform, maar ook de lokale verenigingen, vrijwilligers en omwonenden. Doelstelling vanuit de Beheercombinatie is te informeren zodat draagvlak en betrokkenheid toeneemt.

Om alle betrokkenen volledig te informeren bestaat het jaarrapport is dit beschrijvend rapport opgesteld. Hierin zijn de bevindingen van Beheercombinatie De Groenzoom gedurende 2023 toegelicht inclusief afwijkingen en bijzonderheden. Dit document brengt de ontwikkelingen in De Groenzoom in beeld.

In dit beschrijvend jaarrapport zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- objecten: voor alle aanwezige elementen in De Groenzoom waarvoor de Beheercombinatie verantwoordelijk is, zijn achtereenvolgens de eisen, waarnemingen en ontwikkelingen beschreven.
- processen: de Beheercombinatie heeft diverse taken. Zowel richting opdrachtgever, betrokkenen, beheerproces als interne organisatie zijn afspraken gemaakt die uitgevoerd en aangestuurd moeten worden. Het jaarrapport geeft inzicht in de ontwikkelingen op deze gebieden.

DEEL 1 BEHEER, ONDERHOUD EN ONTWIKKELING OBJECTEN

Met de objecten worden alle fysieke, in het gebied, aanwezige elementen die vallen onder het beheer van Beheercombinatie De Groenzoom bedoeld. In deze jaarrapportage zijn de gestelde eisen opgenomen. Vervolgens zijn de waarnemingen en ontwikkelingen beschreven. Op basis daarvan zijn voorstellen gedaan om het beheer de komende jaren verder vorm te geven. Allereerst is een algemene inleiding opgenomen.

Monitoringsprotocol

De Groenzoom wordt sinds 2016 gemonitord waarbij onder andere gekeken wordt naar de aanwezigheid van kwalificerende soorten. In 2023 is het monitoringsprotocol verder uitgewerkt en gestandaardiseerd waarna het in 2024 voor het eerst in volledige vorm is toegepast. In 2025 is dit wederom toegepast. In tabel 1 is een samenvatting weergegeven van de monitoringswerkwijze in de Groenzoom. Vastlegging van gegevens vindt plaats via telefoon of een tablet in de online GIS omgeving. Het databeheer is hierbij tevens verbeterd, een expert op gebied van geodata beheert de data en verzorgt naar gelang divers kaartmateriaal, waaronder de beheerkaart.

Tabel 1 Samenvatting van de monitoringswerkwijze in de Groenzoom.

Type monitoring	Toelichting	Frequentie en periode
Vegetatiemonitoring hele gebied	Per natuurtipe worden gridvlakken (100x100m) globaal geïnventariseerd op doelsoorten per vegetatietype. In 2026 wordt de Groenzoom vlakdekkend geïnventariseerd nadat dit in 2021 voor het laatst is gebeurd.	Vier keer per jaar (april, mei, juli, eind augustus/begin september).
Vegetatiemonitoring Bergboezem	Dit betreft een nieuw onderdeel in de monitoring, specifiek gericht op de Bergboezem. Een ecooloog en geo-specialist hebben hiervoor nieuwe kleinschalige gridvlakken (10x10m) opgesteld. Binnen deze grids vindt jaarlijks vlakdekkende monitoring plaats.	Twee keer per jaar (juli, eind augustus/begin september).
Monitoring moeras	Monitoring van gridvlakken op basis van de structuur van de vegetatie waarbij wordt beoordeeld op bedekking en soortensamenstelling.	Een keer in de twee jaar (2022, 2024 en 2026).
Weidevogels	Monitoring met behulp van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) richtlijn van SOVON en Bruto Territoriaal Succes (BTS).	April t/m juni.
Predatie	Predatoren (o.a. vossen en roofvogels) worden geïnventariseerd aan de hand van aanwezigheid en sporen.	Gelijktijdig met weidevogelmonitoring (april t/m juni).
Insecten*	Monitoring van insecten in gridvlakken in de Bergboezem.	Eén keer per jaar, na het broedseizoen (tussen half juni en half juli).
Bijen	Inventarisatie en registratie van bijensoorten op 12 locaties verdeeld over de Groenzoom.	Drie keer per jaar (april/mei, juni/juli, augustus/september).

	Soorten die in het veld niet te determineren zijn worden gefotografeerd of meegenomen en later op naam gebracht.	
Dagvlinders	Jaarlijkse monitoring van gridvlakken per deelgebied waarbij enkel kritische doelsoorten worden geteld. In 2026 worden eenmalig alle doelsoorten geteld.	Drie tot vijf keer per jaar, van april tot en met oktober
Beeldkwaliteit	Monitoring van objecten volgens CROW beeldmeetlatten. Per object is op basis van de vraagspecificatie een onderhoudsnorm vastgesteld. In 2023 heeft er een verbeteringslag plaatsgevonden waarbij we vanaf dit jaar digitaal de inspectie doen via een tool in de GIS omgeving. De inspectie wordt gedaan door een ervaren uitvoerder met kennis van beeldmeetlatten van de CROW.	Twee keer per jaar (juli, oktober).
Recreatie	Interviews, bezoekerstellingen en bezoekersenquête.	Jaarrond bezoekerstellingen.

* De veldwerkzaamheden behorend bij deze onderzoeksmethode bleken dermate intensief, en droegen onvoldoende bij aan de doelstelling, dat in besloten hier in 2025 een andere vorm voor te bedenken.

Algemeen

Per object is / groep objecten zijn het uitgevoerde onderhoud en de behaalde resultaten beschreven. Dit is afgezet tegen de te behalen doelstellingen en gestelde eisen. Per object is daarvoor de onderstaande tabel gebruikt:

Contracteis	Contracteis
Beoordeling 2022	Resultaten metingen en bevindingen
Uitgevoerd beheer	Uitgevoerde werkzaamheden incl. verpachtingen
Benodigd beheer	Doorkijk, wat gaat de Beheercombinatie De Groenzoom doen om eis te (blijven) realiseren

Het uitgangspunt is het beheerplan waarin maatregelen en eisen zijn beschreven. Indien is afgeweken van het beheerplan, is een nadere toelichting opgenomen. De resultaten van het beheer geven inzicht in de ontwikkeling van natuurtypen en het behalen van de gestelde (beeldkwaliteits)eisen. Deze gegevens komen voort uit veldbezoeken ter beoordeling van de ontwikkeling van de natuurtypen, wekelijkse beoordeling tijdens rondgangen van de beheerder en kwaliteitsmetingen van de beeldkwaliteit. Zowel de beoordeling uit voorgaande jaren als het gevoerde beheer geven input om het beheer in 2025 uit te voeren en mogelijk verbeteringen door te voeren.

Algemene aandachtspunten

Enkele algemene aandachtspunten en constatering hebben betrekking op de gehele Groenzoom. Deze zijn bij het beoordelen van de resultaten van 2025 wel van belang.

Ganzen

In de zomer (juli) verblijven in Nederland (zo goed als) alleen ganzen die hier ook broeden. Het overgrote deel van deze in Nederland broedende vogels voltooien hun jaarcyclus in of nabij hun broedgebied. Deze ganzen noemen we overzomerende of zomerganzen. In de winter vullen veel grotere aantallen ganzen uit de broedgebieden in het Arctische gebied de zomerganzen in Nederland aan.

In 2016 t/m 2025 heeft beheerder Cor Noorman tellingen uitgevoerd van de zomerganzen. Tellingen aan zomerganzen vinden landelijk plaats op de derde zaterdag van juli en volgen een gestandaardiseerde methode volgens Protocol zomertelling ganzen, april 2012. Ook in het eerste jaar van de nieuwe contractperiode is volgens de gestandaardiseerde methode geteld. De resultaten van de afgelopen acht jaar zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Waarnemingsresultaten ganzen in de Groenzoom

Jaar/soort	Grauwe gans	Kolgans	Brand-gans	Gr. Can. Gans	Nijlgans	Indische gans	Overige	Totaal
16-7-2016	821	0	0	484	26	0	29	1360
15-7-2017	1259	0	0	1016	60	0	38	2373
21-7-2018	1311	0	2	1295	144	0	53	2805
20-7-2019	521	0	0	631	110	0	46	1308
18-7-2020	940	0	6	957	109	0	49	2061
17-7-2021	1115	0	4	905	123	0	33	2180
16-7-2022	1752	0	2	1307	75	0	49	3185
15-7-2023	616	0	2	934	64	0	103	1719
20-7-2024	952	0	0	1290	38	0	114	2394
18-7-2025	980	0	7	1618	27	0	96	2721

De ganzen beïnvloeden op uiteenlopende wijze zowel de ontwikkeling van flora als de populaties van uiteenlopende soorten fauna in De Groenzoom. Ook uit meldingen vanuit de omgeving blijkt dat overlast en/of schade door ganzen problematisch is. Beide betrokken gemeenten zijn bezig met plannen om overlast te beperken. De waargenomen aantallen zomerganzen in 2025 zijn redelijk in lijn met eerdere jaren, met uitzondering van de grote Canadese gans welke flink toegenomen zijn. Ook zijn er in vergelijking met eerdere jaren niet zoveel grote Canadese ganzen waargenomen als in 2025.

In 2018 bleek het aantal zomerganzen in De Groenzoom ten opzichte van 2016 meer dan verdubbeld. In 2019 is besloten over te gaan op nestbehandeling van de zomerganzen. Nestbehandeling van zomerganzen houdt concreet in het schudden, prikken of verwijderen van de eieren dan wel het onderdompelen van de eieren in maaskiemolie. Doel is in alle gevallen het aantal ganzen terug te brengen naar een aanvaardbare populatie. Aanvankelijk was het plan om alle eieren te prikken. Vanwege praktische redenen is uiteindelijk gekozen voor het uit het nest verwijderen van alle eieren. Tot en met 2024 zijn deze nestbehandelingen uitgevoerd. Voor 2025 en 2026 is de vrijstelling voor nestbewerking van grote Canadese ganzen door de rechter vernietigd. Het verstoren van het nest van een grote Canadese gans wordt al gezien als een overtreding, wat de nestbewerking bij overige soorten praktisch niet uitvoerbaar gemaakt. Daarom is intern besloten om voor 2025 en 2026 geen nestbehandelingen uit te voeren. In tabel 3 zijn wel de resultaten van tot en met 2024 weergegeven.

Tabel 3 Resultaten nestbehandeling ganzen, aantal verwijderde eieren. Tussen () het aantal behandelde nesten.

Soort /jaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ^{2 3}
Grauwe Gans	771 (170)	1716 (294)	2341 (404)	1543 (247)	1548 (325)	253 (372)
Grote Canadese Gans	776 (159)	1468 (262)	1778 (326)	1709 (347)	2088 (391)	1262 (367)
Nijlgans	75 (6)	109 (14)	135 (22)	261 (26)	255 (24)	0 (9)
Soepgans	10 (1)	x	93 (9)	180 (12)	60 (10)	39 (3)
Brandgans ¹	x	x	10 (2)	10 (2)	4 (1)	5 (1)

Totaal	1632 (336)	3293 (570)	4357 (763)	3703 (634)	3955 (751)	1559 (752)
--------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

¹ Brandgans: 2 nesten van hetzelfde paar

² Ter plaatse van een moerasgebied en aldaar gelegen eilandjes is in 2024 geen derde ronde uitgevoerd wegens de aanwezigheid van broedende steltkluten.

³ De vrijwilliger die helpt bij nestbehandeling heeft in 2024 geen aantallen bijgehouden. Dit verklaart mede het lagere aantal ten opzichte van voorgaande jaren.

Vlinders

Dagelijks beheerder Cor Noorman verzorgt de monitoring van dagvlinders in de Groenzoom. Tabel 4 geeft de waargenomen dagvlinders in De Groenzoom vanaf 2016 weer. Van diverse soorten zijn sinds 2016 meerdere waarnemingen op verschillende plekken gedaan (m). Daarnaast zijn soorten doorgegroeid van een incidentele waarneming (i) naar meerdere waarnemingen en hebben voor De Groenzoom zich nieuwe soorten (incidenteel) aangediend. Het aantal soorten dagvlinders blijft stabiel in de Groenzoom, waarbij dagpauwoog en het klein koolwitje algemeen worden aangetroffen in de Groenzoom en omgeving. In hoofdstuk 1 is het aantal waarnemingen van dagvlinders in de verschillende natuurtypen in de Groenzoom weergegeven. Hierbij is getracht de ontwikkeling van dagvlinders en de natuurtypen in kaart te brengen.

Tabel 4 Waarnemingen van dagvlinders v.a. 2016 op basis van de waarden: m: meerdere waarnemingen op verschillende plekken, i: incidentele waarneming of x: niet waargenomen.

Dagvlinder	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Argusvlinder	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Bruin blauwtje	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Bruin zandoogje	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Dagpauwoog	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Groot dikkopje	x	i	m	m	m	m	m	m	m	m
Hooibeestje	x	i	i	x	i	i	x	i	i	i
Icarusblauwtje	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Kaasjeskruidikkopje	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Klein geaderd witje	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Klein koolwitje	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Kleine vos	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Kleine vuurvlinder	i	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Landkaartje	x	x	x	x	x	x	x	x	x	m
Koevinkje	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Oranjetipje	x	x	x	x	i	i	m	m	m	m
Zwartsprietdikkopje	i	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Totaal doelsoorten	10	12	12	11	13	13	12	13	13	14
Atalanta	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Bont zandoogje	i	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Boomblauwtje	i	x	i	x	i	x	m	m	i	m
Citroenvlinder	i	x	i	m	i	m	i	m	m	m
Distelvlinder	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Gehakelde aurelia	i	i	i	m	m	m	m	m	m	m
Gele luzernevlinder	x	x	x	x	x	x	x	i	x	x
Groot koolwitje	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Grote Vos	x	x	x	x	x	i	x	i	x	x
Oranje luzernevlinder	i	i	i	m	m	i	m	i	x	m

Dagvlinder	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	19	19	21	19	22	22	21	23	21	23

Waarom bepaalde vlindersoorten vaker of minder vaak zijn waargenomen in de Groenzoom kan afhangen van verschillende factoren die voor vlinders van belang zijn namelijk: de aanwezigheid van voedsel- en waardplanten en de vlinderstand in de omgeving van de Groenzoom (Diverse vlindersoorten leggen namelijk een beperkt aantal meters af en hebben daarmee een beperkt verspreidingsgebied). Ook het voedselaanbod in de vorm van nectarplanten zijn van belang. Aan de hand van deze factoren is met behulp van bronnen als De vlinderstichting, NDFF en waarneming.nl voor een selectie van dagvlinders een verklaring voor diens toe- of afname.

Aangepaste lijst doelsoorten

In het jaarverslag 2022 is beschreven waarom verscheidene vlindersoorten (oranje zandoogje, koevinkje, geelsprietdikkopje) uit de lijst met doelsoorten zijn genomen. De desbetreffende soorten zijn zelden voorkomend in de omgeving van de Groenzoom en de Groenzoom voldoet niet aan de specifieke habitatseisen van deze soorten. In 2022 was hiervoor onder andere de kleine parelmoervlinder voor in de plaats gekomen. Begin 2024 is er door de beheercombinatie een definitief voorstel tot wijziging van de lijst met doelsoorten ingediend welke onder andere door de Vlinderstichting is beoordeeld en door de opdrachtgever akkoord is bevonden. Concreet zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd, kleine parelmoervlinder en geelsprietdikkopje zijn geschrapt en vervangen voor landkaartje, oranjetipje en kaasjeskruidkoppje. Het landkaartje en oranjetipje zijn de afgelopen jaren toegenomen in aantallen en waargenomen op meer dan één locatie. Het kaasjeskruidkoppje is tot nu toe op geen enkele locatie waargenomen.

Weidevogels

In de Bergboezem is het beheer specifiek gericht op de weidevogels, onder andere door plas-dras en aangepast maaibeheer. Het beheer van de weides is erop gericht de kruidenrijkdom te vergroten. Het vergroten van kruidenrijkdom biedt op termijn meer voedsel voor met name de weidevogelkuikens. We maaien op enkele locaties onder strikte voorwaarden voor 15 juni om dit te bereiken.

- Wij zien echter ook diverse belemmeringen voor de weidevogels in De Groenzoom:
- De laanbomen op de kades komen tot ontwikkeling. Deze bieden een perfecte uitkijkpost voor predatoren op de weilanden waar de weidevogels broeden. Hierdoor neemt predatie door vogels de komende jaren naar verwachting toe. Ook de predatie door bijvoorbeeld marterachtigen is een aandachtspunt.
- Vanuit de aangrenzende wijken komen vogels (kraaiachtigen, meeuwen) het gebied in om hun kostje bij elkaar te zoeken. Ook marterachtigen vinden in de randzones een plek en trekken vanuit daar het gebied in. Weidevogeleieren en -kuikens zijn een geliefde lekkernij voor deze dieren.
- Nattere percelen zouden weidevogels meer mogelijkheden geven voedsel te vinden. De waterstanden kunnen in het voorjaar verder opgetrokken worden. Dit remt ook de grasgroei en komt daarmee de ontwikkeling van kruiden ten goede.

De laatste jaren is de stand van de weidevogels afgenomen. Deze trend is niet alleen nationaal maar speelt ook in de Bergboezem. Het Gebruikersplatform Groenzoom heeft zijn zorgen geuit over de ontwikkeling van de weidevogelstand in de Bergboezem. Daarom is op initiatief van het Gebruikersplatform Groenzoom in september 2022 een Task Force Weidevogels Bergboezem opgericht. In deze taskforce zijn belemmeringen voor weidevogels nader onderzocht resulterend in een adviesrapport met adviezen voor verbeteringen van beheer- en inrichting in de Bergboezem ten behoeve van verbetering van de weidevogelstand.

Naar aanleiding van deze taskforce is in 2023 gestart met het opstellen van een Beheerplan Bergboezem. Dit zal aanvullend zijn op het huidige beheerplan voor de tweede contractperiode. Hierin

1. NATUURTYPEN

Toelichting data-analyse

In dit hoofdstuk worden de verschillende aanwezige natuurtypen in de Groenzoom besproken. Per natuurtype worden de contracteisen en doelstellingen beschreven, de feitelijke waarnemingsresultaten per jaar en een beoordeling van de huidige kwaliteit van het natuurtype. Op basis van de huidige kwaliteit wordt bepaald of en wat er in het beheer dient te wijzigen. Evenals voorgaande jaren zijn de resultaten feitelijk weergegeven in tabellen.

1.1 Moeras

In 2025 is niet gemonitord. Hieronder zijn de resultaten van 2024 weergegeven. In 2026 zal er een nieuwe moerasmonitoring plaatsvinden.

Contracteis moeras

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling moeras	Helofyten	Waarvan overjarig	Struweel
Goed	≥ 70%	≥ 50%	≤ 10%
Matig	≥ 40%	≥ 30%	≤ 10%
Slecht	Indien niet aan goed of matig wordt voldaan		

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **Goed**.

Beoordeling moeras

Kwaliteitsindicatoren bepalen de kwaliteit van het natuurtype. Voor moeras zijn de volgende kwalificerende structuurelementen te onderscheiden:

Kwalificerende structuurelementen
overjarig riet
begroeiing met helofyten (riet, biezten, gele lis en zegge soorten)
begroeiing met struweel
Begroeiing met pitrus
open water

Een beoordeling in september 2024 laat zien dat riet / lisdodde 53% gemiddeld bedekt en pitrus 7%. Van het riet is circa 35% overjarig, de pitrus is geheel overjarig. Struweel komt op een klein oppervlak in de centrale plas en op de eilandjes achter de roofvogelboerderij voor (<2%). Daarnaast staan verspreid solitaire wilgen, bewust behouden als zangpost. Op basis van de resultaten van 2024 voldoet de inrichting van de moeraspercelen gemiddeld niet aan doelstelling goed.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	In winterperiode 2023 is 1/3 van de vegetatie gemaaid. Tevens zijn wilgen getrokken in de moerasvegetatie om struweelvorming te beperken. Op enkele plekken is grotere opslag verwijderd.
<i>Periode</i>	Maaien in periode november - februari
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: composteren

Ontwikkeling moeras 2025

In het begin van het jaar is 1/3e van de rietkragen gemaaid waarbij groeiplaatsen met lisdodde zoveel mogelijk zijn bespaard. Hiervoor is een zonering gemaakt, zodat we verspreid door het gebied jaarlijks een deel maaien. Hiermee voorkomen we verdere successie, ontstaan verschillende biotopen en

bevorderen we verdere ontwikkeling door uitstoelen van riet en helofyten. Alle vegetatie is na deze werkzaamheden 1 keer gemaaid.

Sinds 2018 verwijderen we jaarlijks wilgenopschot gedeeltelijk. Her en der blijven exemplaren staan als zangpost en nestgelegenheid. De verwijderde wilgentenen gebruiken we onder andere in de takkenrillen in De Groenzoom.

Benodigd beheer moeras 2026

Begin 2025 is al een grote slag geslagen in het verwijderen van struweel en uitgeschoten wilgen. Dit betrof een deel achterstallig onderhoud. In het najaar bekijken we waar maaien op basis van de successie nodig is. Dit gebeurt mede op basis van de vastgestelde zonering, zodat gespreid over het gebied verschillende biotopen ontstaan.

Uitrasteren blijkt (beperkt) nut te hebben, het is een maatregel van de lange adem. In 2022 heeft de beheercombinatie op één locatie in het zuidelijk deel een oeverstrook uitgerasterd (blauwe punt kaartje) om ook daar te zien of de ontwikkeling van riet en helofyten gestimuleerd kan worden. Dit betreft een ander peilgebied waar waterstanden ook op andere wijze fluctueren.

1.2 Bloemrijke dijk

Contracteis bloemrijke dijk

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling bloemrijke dijk	
goed	Indien 15 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	Indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken										Percentage									
Gehele groenzoom excl. Klapwijkse Knoop		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
P l a n t e n	- Kamgras	-	-	-	-	0	-	0/6	0/6	0/6	0/6	-	-	-	-	0,0%	-	-	-		-
	- Veldgerst	-	-	-	-	5	-	0/6	0/6	0/6	0/6	-	-	-	-	3,0%	-	-	-		-
	- Knolboterbloem	-	-	-	-	1	-	3/6	4/6	0/6	4/6	-	-	-	-	0,6%	-	-	-		-
	- Pastinaak	-	-	-	-	23	-	1/6	1/6	0/6	0/6	-	-	-	-	13,6%	-	-	-		-
	- Fluitenkruid	-	-	-	-	101	-	2/6	5/6	5/6	4/6	-	-	-	-	59,8%	-	-	-		-
	- Madeliefje	-	-	-	-	80	-	3/6	5/6	3/6	6/6	-	-	-	-	47,3%	-	-	-		-
	- Gewoon duizendblad	-	-	-	-	33	-	0/6	0/6	0/6	2/6	-	-	-	-	19,5%	-	-	-		-
	- Gewone berenklaauw	-	-	-	-	56	-	1/6	2/6	1/6	4/6	-	-	-	-	33,1%	-	-	-		-
	- Cichorei	-	-	-	-	11	-	2/6	2/6	1/6	2/6	-	-	-	-	6,5%	-	-	-		-
	- Knoopkruid	-	-	-	-	21	-	3/6	4/6	3/6	3/6	-	-	-	-	12,4%	-	-	-		-
d a g v l i n d e r s	- Klein koolwitje	28	20	47	28	56	15	31	215	159	181	16,8%	12%	30,1%	16,8%	33,6%	9,6%	7,7%	28,4%	27,2%	13,6%
	- Klein geaderd witje	19	13	38	9	39	14	45	23	30	312	11,4%	7,8%	24,4%	5,4%	23,1%	8,9%	12,4%	7,7%	10,1%	27,2%
	- Kleine vuurvliender	0	2	24	4	14	10	15	8	4	29	0,0%	1,2%	15,4%	2,6%	8,3%	5,9%	7,7%	3,0%	1,8%	9,5%
	- Hooibeestje	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%	0,0%
	- Icarusblauwtje	1	10	15	11	23	5	73	24	4	34	0,6%	6%	9,6%	6,6%	13,6%	3,2%	5,9%	6,5%	1,8%	8,3%
	- Bruin zandoogje	1	9	31	42	49	34	1071	46	361	915	0,6%	5,4%	19,9%	25,2%	29%	20,0%	26%	17,2%	19,5%	9,5%
	- Koevinkje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0,0%
	- Dagpauwoog	15	28	37	21	20	22	107	74	235	156	9,0%	16,8%	23,7%	12,6%	11,8%	13,2%	16%	20,7%	24,3%	24,9%
	- Zwartsprietdikkopje	0	2	2	2	0	0	0	0	0	1	0,0%	1,2%	1,2%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0,6%
	- Geelsprietdikkopje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0,0%
	- Oranje zandoogje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0,0%
	- Argusvlinder	9	12	13	6	10	3	3	10	17	30	5,4%	7,2%	8,3%	3,8%	5,9%	1,8%	9,5%	4,1%	4,1%	5,9%
	- Bruin blauwtje	1	5	8	19	38	13	11	46	5	15	0,6%	3%	5,1%	11,4%	22,5%	8,3%	4,1%	10,7%	2,4%	5,9%
	- Groot dikkopje	-	-	4	2	10	3	20	11	18	5	0,0%	0,0%	2,6%	1,2%	5,9%	1,8%	7,7%	3,6%	8,3%	1,2%
	- Kleine vos	21	25	23	17	38	31	113	56	51	45	12,6%	15%	14,7%	10,2%	22,5%	19,9%	27,2%	18,9%	15,4%	13,6%
b v s	- Graspieper	2	1	1	1	0	1	5	1	0	0	1,2%	0,6%	0,6%	0,6%	0,0%	0,6%	1,8%	0,0%	0%	0,0%
	- Kievit	3	6	1	0	2	2	19	23	15	8	1,8%	3,6%	0,6%	0,0%	1,2%	1,2%	6,5%	8,9%	4,7%	3,0%
	- Scholekster	5	3	0	1	2	6	7	4	7	5	3,0%	1,8%	0,0	0,6%	1,2%	3,6%	3,6%	1,8%	3,6%	2,4%

	Kwalificerende soorten															
Klapwijkse Knoop	18	18	19	19	20	20	21	21	22	22	23	23	24	24	25	25
- Kleine koolwitje	1	9,1%	3	27,3%	3	27,3%	-	-	1	9,1%	6	27,3%	2	9,1%	1	9,1%
- Klein geaderd witje	1	9,1%	5	45,5%	3	27,3%	1	9,1%	1	9,1%	1	9,1%	0	0%	3	18,2%
- Kleine vuurvliinder	-	-	2	18,2%	-	-	1	9,1%	-	-	1	9,1%	0	0%	0	0,0%
- Hooibeestje	1	9,1%	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0%	0	0%	0	0,0%
- Icarusblauwtje	3	27,3%	6	54,5%	-	-	2	18,2%	-	-	3	18,2%	0	0%	0	0,0%
- Bruin zandoogje	6	54,5%	5	45,5%	5	45,5%	2	18,2%	50	63,6%	51	36,4%	29	27,3%	0	0,0%
- Koevinkje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0%	0	0%	0	0,0%
- Dagpauwoog	2	18,2%	3	27,3%	4	36,4%	-	-	3	27,3%	0	0%	2	18,2%	6	36,4%
- Zwartsprietdikkopje	6	54,5%	1	9,1%	2	9,1%	-	-	-	-	0	0%	0	0%	0	0,0%
- Geelsprietdikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0%	0	0%	0	0,0%
- Oranje zandoogje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0%	0	0%	0	0,0%
- Argusvlinder	1	9,1%	2	18,2%	1	9,1%	-	-	3	27,3%	0	0%	0	0%	0	0,0%
- Bruin blauwtje	5	45,5%	6	54,5%	7	63,6%	2	18,2%	-	-	7	36,4%	0	0%	0	0,0%
- Groot dikkopje	2	18,2%	4	36,4%	2	18,2%	2	18,2%	-	-	8	27,3%	0	0%	3	18,2%
- Kleine vos	3	27,3%	1	9,1%	1	9,1%	2	18,2%	7	27,3%	1	9,1%	1	9,1%	1	9,1%

Beoordeling bloemrijke dijk

In 2025 zijn in totaal 7 van de 10 kwalificerende plantensoorten waargenomen. Dat zijn er 2 meer dan in 2024. In 2020 is vijfmaal de gehele groenzoom doorkruist en is alles opgenomen. In 2025 zijn zes proefvlakken bekeken. Hierdoor zijn percentages voorkomen op de totale oppervlakte van het beheertype niet uit te rekenen. In 2026 zal wederom de gehele groenzoom in beeld gebracht worden en kunnen 2020 en 2026 vergeleken worden. In 2025 zijn de proefvlakken geïnventariseerd en vergeleken met 2024 om mogelijk trends waar te nemen, zodat het beheer bijgestuurd kan worden indien nodig.

Daarnaast zijn 11 van de 15 kwalificerende dagvlinders waargenomen, waarvan 2 in >15% van het gebied. Op basis van de resultaten van 2025 wordt er nog niet aan de doelstelling voldaan.

Door uitstrooien van zaden uit het gebied in het noordelijk deel van De Groenzoom stimuleert de beheercombinatie verspreiding van kwalificerende dagvlinders over de Groenzoom komende jaren.

In 2018 is de schrale vegetatie in de Klapwijkse Knoop toegevoegd aan het areaal bloemrijke dijk (blauw omcirkeld onderstaand). Uit 2016 en 2017 zijn waarnemingen van diverse vlindersoorten bekend, vanaf 2018 is dit officieel bijgehouden. Het beheer (maaien en afvoeren) voeren wij ook daar nu uit, vergelijkbaar met de overige bloemrijke dijken.

Uitgevoerd beheer bloemrijke dijk

<i>Beheermaatregel</i>	Gedeeltelijke beweiding door schapen, 2.000 tot 2.500 graasdagen / hectare / jaar, gedeeltelijk (sinus)maaibeheer
<i>Periode</i>	Tussen juni / december
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Maaisel afgevoerd naar compostering

Ontwikkeling bloemrijke dijk 2025

De vegetatieontwikkeling op de bloemrijke dijken gaat gestaag. Een drietal dijken en enkele kleine percelen (rood omcirkeld op onderstaand kaartje) zijn gedurende het jaar beweid door schapen. Hiervoor is samengewerkt met twee pachters. De overige bloemrijke dijken zijn gefaseerd gemaaid, gedeeltelijk in samenwerking met lokale agrariërs die het maaisel als veevoer gebruiken.

Op en rond de dijk nabij de Ruyvensevaart zijn in 2024 werkzaamheden uitgevoerd door Hoogheemraadschap Delfland in het kader van het versterken en plaatselijk verhogen van de dijk. Na afronding van de werkzaamheden werd het areaal opnieuw ingezaaid. Door deze werkzaamheden is de dijk de helft van het jaar niet verpacht en/of beweid.

Ter plaatse van de dijken rond de Bergboezem heeft nabeweiding plaatsgevonden. Volgens het beheerplan had door de pachter circa 1/3^e van het areaal uitgerasterd moeten worden bij deze nabeweiding. Dit is wegens omstandigheden niet gebeurd.

Benodigd beheer bloemrijke dijk 2026

In 2026 wordt het beheer uitgevoerd conform beheerplan waarbij er wordt gestuurd op het uitrasteren van bloemrijke stukken tijdens de nabeweiding. De bloemrijke dijken die niet verpacht worden maaien we gefaseerd. Doel is in meerdere rondes een grote diversiteit aan biotopen te realiseren.

1.1 Vochtig weidevogelgrasland

Contracteis vochtig weidevogelgrasland

Kwaliteitsbepaling vochtig weidevogelgrasland	
goed	indien meer dan 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq$ 50%
matig	indien 45 – 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq$ 50%
slecht	indien 35 – 45 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen of met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\leq$ 50%

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Beoordeling vochtig weidevogelgrasland

Kwalificerende soorten		Aantal broedparen										% BTS									
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Wilde vossen s	- gele kwikstaart	7	14	10	7	16	16	10	10	13	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- graspieper	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- grutto	30	28	31	23	35	24	19	14	20	5	23/77%	22/79%	27/87%	16/69%	8/23%	0%	1/5%	3/21%	5/25%	2/40%
	- kraakeend	0	3	6	6	4	8	12	10	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- kuifeend	0	2	8	3	4	3	3	0	2	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- slobbeend	2	0	3	2	2	2	2	5	3	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- tureluur	15	20	15	8	8	12	6	8	5	2	12/80%	16/80%	10/67%	6/75%	4/50%	2/17%	1/17%	5/63%	3/60%	0/0%
	- veldleeuwerik	12	12	7	9	5	8	7	2	4	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- watersnip	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- wintertaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- wulp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- zomertaling	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- kievit	45	38	40	30	25	17	41	21	23	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal aantal broedparen		119	127	127	92	104	93	106	72	79	32										
		8	5	6	4	4	3	4	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Oordeel vochtig weidevogelgrasland

In totaal hebben in 2025 32 broedparen van kwalificerende soorten gebroed in de Bergboezem. Het betreft 7 paren van de grutto en de tureluur samen. Dit is veel minder dan in 2024 en de jaren daarvoor. Het BTS van de grutto en de tureluur is 28% in 2025, en is iets lager dan in 2024 (32%) en 2023 (36%). Op basis van de resultaten van 2025 wordt er nog niet aan de doelstelling voldaan.

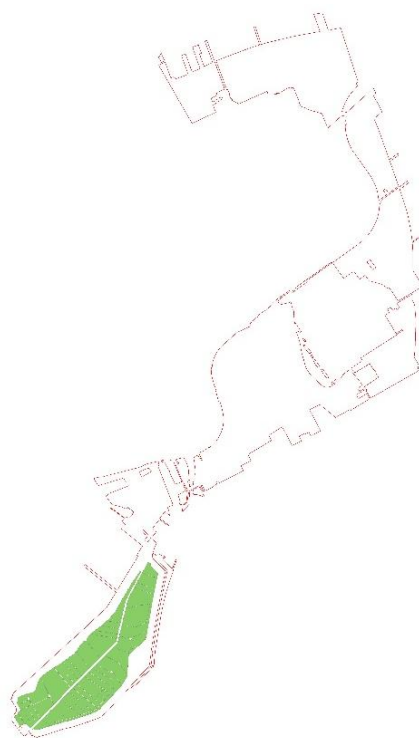
Ontwikkeling vochtig weidevogelgrasland 2025

In navolging van 2024 was ook 2025 was wederom een slecht weidevogeljaar wat betreft aantal broedparen. De kuikenoverleving was in verhouding iets lager dan in 2024.

Naar aanleiding van de slechte cijfers op het gebied van broedparen en kuikenoverleving is in 2022 op initiatief van het gebruikersplatform een Taskforce Weidevogels Bergboezem opgericht om dit probleem nader te onderzoeken (Advies Weidevogels Bergboezem - De Groenzoom, 2022). Naar aanleiding van het onderzoek van deze taskforce is een beheerplan specifiek voor de Bergboezem opgesteld wat in 2024 in werking is getreden.

Benodigd beheer vochtig weidevogelgrasland 2026

In 2026 wordt de pacht van percelen vochtig weidevogelgrasland voortgezet conform beheerplan Bergboezem. Het pachtcontract is hierop aangepast om aan te sluiten op het nieuwe beheerplan Bergboezem. Doel blijft een gevarieerd mozaïek te krijgen met plas-dras, kruidenrijke delen en verschillende groeistadia door middel van beweiding met runderen en verschillende maaidata. De uitvoering hiervan gaat in onderlinge samenwerking met de pachter waarbij sprake is van plaatselijk maatwerk om kleine pilots uit te testen en hiermee het beheer te optimaliseren.

1.2 Overig grasland

1.4.1 Kruiden en faunairijk grasland

Contracteis kruiden en faunairijk grasland

Kwaliteitsbepaling van het natuurstype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling kruiden- en faunairijk grasland	
goed	indien minimaal 13 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 8 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 7-12 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken										Percentage									
		16	17	18	19	20	21	22	23	24*	25	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
P p l a n t e n	- Scherpe boterbloem	-	-	-	-	12	-	1/6	2/6	0/6	1/6	-	-	-	-	11,0%	-	-	-	-	
	- Veldzuring	-	-	-	-	10	-	0/6	3/6	0/6	2/6	-	-	-	-	9,2%	-	-	-	-	
	- Rode klaver	-	-	-	-	1	-	2/6	3/6	0/6	1/6	-	-	-	-	0,9%	-	-	-	-	
	- Vertakte leeuwentand	-	-	-	-	4	-	0/6	2/6	0/6	0/6	-	-	-	-	3,7%	-	-	-	-	
	- Pinksterbloem	-	-	-	-	1	-	2/6	1/6	0/6	0/6	-	-	-	-	0,9%	-	-	-	-	
	- Madeliefje	-	-	-	-	30	-	1/6	5/6	0/6	0/6	-	-	-	-	27,5%	-	-	-	-	
	- Brunel	-	-	-	-	6	-	0/6	0/6	0/6	3/6	-	-	-	-	5,5%	-	-	-	-	
	- Fluitenkruid	-	-	-	-	7	-	0/6	1/6	0/6	1/6	-	-	-	-	6,4%	-	-	-	-	
D a g v l i n d e r s	- Kleine koolwitje	16	7	20	33	30	11	27	152	68	86	15,0%	6,5%	18,7%	30,9%	27,5%	10,3%	15,3%	45,9%	24,5%	25,5%
	- Klein geaderd witje	18	6	8	4	8	6	17	13	14	89	16,8%	5,6%	7,5%	3,7%	7,3%	5,6%	11,2%	10,2%	6,1%	22,4%
	- Kleine vuurvliinder	1	1	3	1	2	2	0	4	0	13	0,9%	0,9%	2,8%	0,9%	1,8%	1,8%	10,2%	4,1%	0,0%	9,2%
	- Hooibeestje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%
	- Icarusblauwtje	0	1	1	2	0	0	8	4	0	15	0,0%	0,9%	0,9%	1,8%	0,0%	0,0%	3,1%	0,0%	0,0%	6,1%
	- Bruin zandoogje	0	0	1	5	3	4	32	16	55	77	0,0%	0,0%	0,9%	4,7%	2,8%	3,7%	14,3%	10,2%	19,4%	11,2%
	- Koevinkje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Dagpauwoog	5	7	6	6	9	9	52	13	50	24	4,7%	6,5%	5,6%	5,6%	8,3%	8,3%	14,3%	12,2%	17,3%	13,3%
	- Zwartsprietdikkopje	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Geelsprietdikkopje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Oranje zandoogje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Argusvlinder	8	4	4	4	6	4	50	44	36	74	7,5%	3,7%	3,7%	3,7%	5,5%	3,7%	21,4%	12,2%	18,4%	17,3%
	- Bruin blauwtje	0	0	1	5	6	1	1	29	3	15	0,0%	0,0%	0,9%	4,7%	5,5%	0,9%	1,0%	0,0%	3,1%	8,2%
	- Groot dikkopje	0	1	0	2	3	1	17	19	17	0	0,0%	0,9%	0,0%	1,8%	2,8%	0,9%	4,1%	6,1%	4,1%	1,0%
	- Kleine vos	16	21	8	14	17	12	450	24	11	14	15,0%	19,6%	7,5%	12,6%	15,6%	11,0%	25,5%	18,4%	9,2%	9,2%

*In 2024 waren de plots per abuis gemaaid en/of begraasd op het moment dat er werd gemonitord. Om deze reden zijn er dit jaar geen kwalificerende plantensoorten waargenomen.

Beoordeling kruiden en faunairijk grasland

In 2024 zijn in totaal 5 van de 8 kwalificerende plantensoorten waargenomen. Dit is een sterke toename ten opzichte van 2024, waar 0 van de 8 kwalificerende plantensoorten waren waargenomen. Oorzaak is dat dat de plots in 2024 per abuis gemaaid en/of begraasd waren op het moment dat er werd gemonitord. Om deze reden was er dat jaar geen kwalificerende plantensoorten waargenomen.

In 2020 is vijfmaal de gehele groenzoom doorkruist en is alles opgenomen. In 2025 zijn 6 proefvlakken bekeken. Hierdoor zijn percentages voorkomen op de totale oppervlakte van het beheertype niet uit te rekenen. Voor de bekeken proefvlakken geldt ook dat het aantal plots waarin de kwalificerende soorten in 2025 zijn waargenomen gemiddeld lager was dan in 2023.

In 2026 zal wederom de gehele groenzoom in beeld gebracht worden en kunnen 2020 en 2026 vergeleken worden. Komend jaar zullen de proefvlakken geïnventariseerd worden en wordt 2024 met 2025 vergeleken.

Daarnaast zijn 11 van de 15 kwalificerende dagvlinders waargenomen, waarvan 3 in >15% van het gebied. Op basis van de resultaten van 2025 wordt er nog niet aan de doelstelling voldaan.

Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	Begraast in samenwerking met pachters
<i>Periode</i>	Tussen 1 april / 1 oktober
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	-

Ontwikkeling kruiden en faunairijk grasland 2025

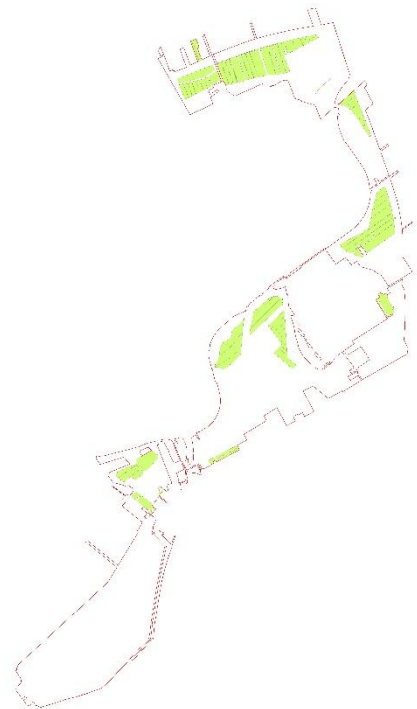
In 2025 is op alle percelen samengewerkt met pachters waarbij er in 2025 naast beweiding ook gemaaid is. Op diverse percelen blijven distels de overhand nemen.

Op enkele andere percelen zijn naast koeien in een lage bezetting, ook schapen mee geweid. Dit om meer diversiteit te creëren. De invloed op de vegetatie lijkt beperkt te zijn. Om als Groenzoom meer kennis te ontwikkelen over deze wijze van beweiden, zetten we dit op enkele percelen als proef door.

Benodigd beheer kruiden en faunairijk grasland 2026

De pachtvoorwaarden voor dit natuurstype voor 2026 zijn op enkele uitzonderingen na niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Op diverse percelen waar distels de overhand nemen klepelt de beheercombinatie net als voorgaand jaar voor de zaadzetting. In beweide percelen waar geen weidevogels broeden beoordeelt de beheercombinatie of eerder klepelen van de distels plaats kan vinden. Dit stimuleert de gras- en kruidenontwikkeling, die daarmee de distels geleidelijk kunnen verdringen.

1.4.2 Glanshaverhooiland

Contracteis glanshaverhooiland

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling glanshaverhooiland	
goed	indien 17 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 10 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 9-16 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Beoordeling glanshaverhooiland

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken										Percentage									
		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
p l a n t e n	- Glanshaver	-	-	-	-	13	-	2/4	4/4	1/4	0/4	-	-	-	-	27,1%	-	-	-	-	
	- Fluitenkruid	-	-	-	-	31	-	3/4	4/4	2/4	4/4	-	-	-	-	64,6%	-	-	-	-	
	- Wilde peen	-	-	-	-	8	-	1/4	1/4	0/4	2/4	-	-	-	-	16,7%	-	-	-	-	
	- Vertakte leeuwentand	-	-	-	-	1	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	2,1%	-	-	-	-	
	- Gewoon duizendblad	-	-	-	-	10	-	0/4	1/4	0/4	2/4	-	-	-	-	20,8%	-	-	-	-	
	- Knolboterbloem	-	-	-	-	1	-	1/4	4/4	0/4	4/4	-	-	-	-	2,1%	-	-	-	-	
	- Knoopkruid	-	-	-	-	1	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	2,1%	-	-	-	-	
	- Veldlathyrus	-	-	-	-	-	-	2/4	2/4	1/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	- Margriet	-	-	-	-	2	-	0/4	1/4	1/4	1/4	-	-	-	-	4,2%	-	-	-	-	
	- Echte Koekoeksbloem	-	-	-	-	-	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	- Grote vossenstaart	-	-	-	-	26	-	3/4	3/4	1/4	3/4	-	-	-	-	54,2%	-	-	-	-	
	- Timotheegrass	-	-	-	-	31	-	0/4	1/4	0/4	0/4	-	-	-	-	64,6%	-	-	-	-	
	- Kamgras	-	-	-	-	-	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	- Veldgerst	-	-	-	-	5	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	10,4%	-	-	-	-	
D a g - v l i n d e r s	- Kleine koolwitje	13	5	8	22	31	15	35	159	58	45	25,0%	9,6%	15,4%	42,3%	59,6%	28,8%	11,5%	45,9%	40,4%	40,4%
	- Klein geaderd witje	10	6	8	3	13	9	26	23	11	51	19,2%	11,5%	15,4%	5,7%	25,0%	17,3%	25%	10,2%	11,5%	38,5%
	- Kleine vuurvliinder	0	0	0	4	5	1	9	1	4	61	0,0%	0,0%	0,0%	7,7%	9,6%	1,9%	11,5%	4,1%	5,8%	40,4%
	- Hooibeestje	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Icarusblauwtje	0	0	2	2	5	0	3	8	0	22	0,0%	0,0%	3,8%	3,8%	9,6%	0,0%	5,8%	0,0%	0,0%	23,1%
	- Bruin zandoogje	0	0	0	8	9	8	53	48	24	14	0,0%	0,0%	0,0%	15,4%	17,3%	15,4%	30,8%	10,2%	26,9%	13,5%
	- Koevinkje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Dagpauwoog	3	4	1	8	13	8	26	23	96	22	5,8%	7,7%	1,9%	15,4%	25,0%	15,4%	32,7%	12,2%	44,2%	19,2%
	- Zwartsprietdikkopje	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Geelsprietdikkopje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Oranje zandoogje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Argusvliinder	9	14	4	3	8	4	66	35	35	49	17,3%	26,9%	7,7%	5,8%	15,4%	7,7%	30,8%	12,2%	15,4%	23,1%
	- Bruin blauwtje	0	1	0	7	18	3	26	45	5	24	0,0%	0,9%	0,0%	13,5%	34,6%	5,7%	25%	11,2%	9,6%	26,9%
	- Groot dikkopje	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Kleine vos	13	7	4	3	17	21	38	30	4	6	25,0%	13,5%	7,7%	5,8%	32,7%	40,4%	42,3%	0,0%	5,8%	7,7%

In 2025 zijn in totaal 6 van de 16 kwalificerende plantensoorten waargenomen, waar dit in 2024 5 van de 16 was. In 2020 is vijfmaal de gehele groenzoom doorkruist en is alles opgenomen. In 2024 zijn 4 proefvlakken bekeken. Hierdoor zijn percentages voorkomen op de totale oppervlakte van het beheertype niet uit te rekenen. In 2026 zal wederom de gehele groenzoom in beeld gebracht worden en kunnen 2020 en 2026 vergeleken worden.

Ook zijn in 2025 9 van de 15 kwalificerende dagvlinders waargenomen, waarvan 7 in >15% van het gebied. Op basis van de resultaten van 2025 wordt er nog niet aan de doelstelling voldaan.

Uitgevoerd beheer

<u>Beheermaatregel</u>	<u>maaien</u>
- <u>Periode</u>	<u>Tweede helft mei, juli en september</u>
<u>Vrijgekomen materiaal</u>	Afgevoerd naar compostering. Dit wordt gedaan door een agrariër in De Groenzoom

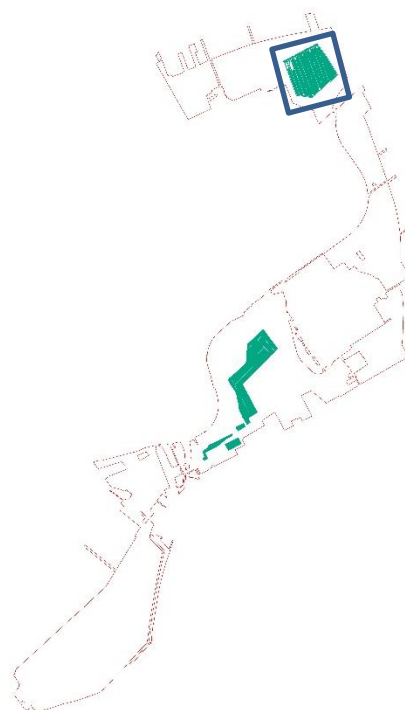
Ontwikkeling glanshaverhooiland 2025

De vegetatie op de noordelijke percelen (blauw vierkant) bestaat uit relatief veel ridderzuring en distels en een dichte grasvegetatie. Door frequenter te maaien voeren we meer massa af. De eerste maaibeurt (50%) is uitgevoerd op 19 mei. Eind juni zijn alle percelen gemaaid en maaisel afgevoerd, en in de eerste helft van september heeft een tweede volledige maaironde plaatsgevonden. Hierdoor ontstaat op termijn een meer open vegetatie waarin andere kruiden zich makkelijk kunnen ontwikkelen.

Het in deelgebied 1 gelegen glanshaverhooiland (zuidelijk) laat verruiging met distels en riet zien. Anderzijds zijn de delen aan de lange zijde langs de plas kort, doordat hier veel ganzen verblijven en grazen. Dit perceel is 2 keer gemaaid (in juni en in september).

Benodigd beheer glanshaverhooiland 2026

In 2026 is wederom beoordeeld of maaien eind mei mogelijk is. Dit doen we zowel op het noordelijk als zuidelijk perceel. De uiteindelijke maaidatum is afhankelijk van de weersomstandigheden en broedende weidevogels. Doel is te maaien voordat gras zaad zet, zodat dit zich niet uitzaait. Daardoor blijven meer open plekken over voor kruiden zicht te vestigen. Ook in 2026 beoordelen we of maaien eind mei mogelijk is.

1.4.3 Vochtig hooiland

Contracteis vochtig hooiland

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling vochtig hooiland	
goed	indien minimaal 15 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan ten minste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Beoordeling vochtig hooiland

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken										Percentage									
		16	17	18	19	20	21	22	23	24*	25	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
p l a n t e n	- Echte koekoeksbloem	-	-	-	-	-	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Pinksterbloem	-	-	-	-	5	-	2/4	3/4	0/4	1/4	-	-	-	-	12,5%	-	-	-	-	-
	- Gewone dotterbloem	-	-	-	-	-	-	0/4	2/4	0/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Brunel	-	-	-	-	4	-	0/4	0/4	1/4	0/4	-	-	-	-	10,0%	-	-	-	-	-
	- Moerasrolklaver	-	-	-	-	-	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Grote ratelaar	-	-	-	-	3	-	0/4	0/4	1/4	1/4	-	-	-	-	7,5%	-	-	-	-	-
	- Scherpe boterbloem	-	-	-	-	17	-	2/4	3/4	0/4	1/4	-	-	-	-	42,5%	-	-	-	-	-
	- Egelboterbloem	-	-	-	-	1	-	2/4	2/4	0/4	0/4	-	-	-	-	2,5%	-	-	-	-	-
	- Zwarte zegge	-	-	-	-	-	-	0/4	0/4	0/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Kale jonker	-	-	-	-	-	-	0/4	0/4	2/4	0/4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D a g v l i n d e r s	- Kleine koolwitje	4	1	4	7	7	4	11	43	33	59	9,3%	2,3%	9,3%	16,4%	17,5%	10,0%	11,1%	35,2%	31,5%	44,4%
	- Klein geaderd witje	9	1	9	2	5	4	10	0	12	41	20,9%	2,3%	20,9%	4,7%	12,5%	10,0%	10%	0,0%	14,8%	33,3%
	- Kleine vuurvinder	1	3	4	3	1	0	6	0	0	8	2,3%	7%	2,3%	7%	2,5%	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%	9,3%
	- Hooibeestje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%
	- Icarusblauwtje	0	0	3	2	1	1	8	5	1	10	1	0,0%	7,0%	4,7%	2,5%	2,5%	9,3%	5,6%	1,9%	13,0%
	- Bruin zandoogje	0	1	5	1	4	5	36	14	60	85	0,0%	2,3	11,6%	2,3%	10,0%	12,5%	24,1%	18,5%	25,9%	19,2%
	- Koevinkje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Dagpauwoog	4	5	2	4	2	2	12	9	46	17	9,3%	11,6%	4,7%	9,3%	5,0%	5,0%	14,8%	16,7%	33,3%	22,2%
	- Oranjetipje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Zwartsprietdikkopje	0	1	0	0	0	0	18	0	9	3	0,0%	2,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,4%	0,0%	5,6%	1,9%
	- Geelsprietdikkopje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Oranje zandoogje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	- Argusvlinder	1	1	1	1	3	0	2	5	4	15	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	7,5%	0,0%	3,7%	5,6%	7,4%	14,8%
	- Bruin blauwtje	1	1	0	-	2	2	3	35	2	6	2,3%	2,3%	0,0%	0,0%	5,0%	5,0%	5,6%	22,2%	3,7%	5,6%
	- Groot dikkopje	0	2	2	2	5	4	17	14	16	3	0,0%	4,7%	4,7%	4,7%	12,5%	10,0%	7,4%	11,1%	5,6%	3,7%
	- Kleine vos	4	10	10	2	1	5	426	18	7	9	9,3%	23,3%	23,3%	4,7%	2,5%	12,5%	27,8%	14,8%	13,0%	11,1%

* Een deel van de plots stond in de veldwerkrondte in april onder water wegens overvloedige neerslag. Een ander deel van de plots werd in mei intensief begraasd door ganzen en weer een ander deel van de plots bleek in september reeds abuis gemaaid.

In 2025 zijn in totaal 3 van de 10 kwalificerende plantensoorten waargenomen. Dit is constant gebleven in vergelijking met 2024. In 2020 is vijfmaal de gehele groenzoom doorkruist en is alles opgenomen. In 2024 zijn 4 proefvlakken bekeken. Hierdoor zijn percentages voorkomen op de totale oppervlakte van het beheertype niet uit te rekenen. In 2026 zal wederom de gehele groenzoom in beeld gebracht worden en kunnen 2020 en 2026 vergeleken worden.

Daarnaast zijn 12 kwalificerende dagvlinders waargenomen, waarvan 4 in >15% van het gebied. Op basis van de resultaten van 2025 wordt er nog niet aan de doelstelling voldaan.

Uitgevoerd beheer vochtig hooiland

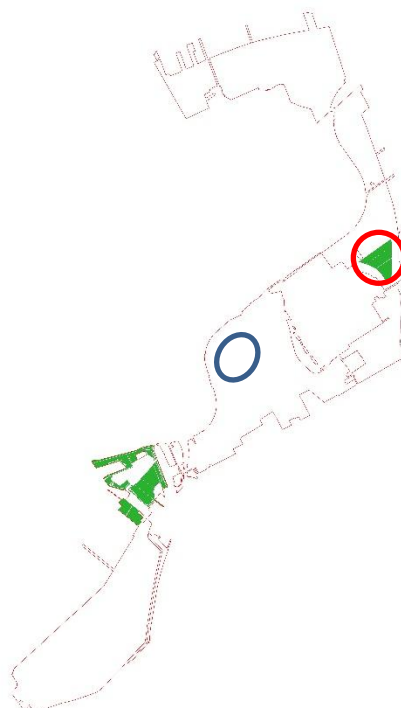
Beheermaatregel	Maaien
Periode	juni en augustus
Vrijgekomen materiaal	Afvoeren: afgevoerd naar compostering danwel als veevoer naar lokale agrariërs.

Ontwikkeling vochtig hooiland 2025

De vegetatie in de Klapwijkse Knoop bestaat hoofdzakelijk uit grassen, verspreid ontwikkelen zich kruiden. Door 2 keer per jaar te maaien neemt de soortenrijkdom en populatiegrootte gestaag toe.

In het vochtig hooiland van deelgebied 2 (rood omcirkeld) troffen we op enkele locaties verdichte bodems aan, waardoor water stagneert. Dit blijkt het gevolg van werkzaamheden in het najaar van 2015. Deze werkzaamheden hebben een negatieve uitwerking gehad op de bodemstructuur. Daarom is ervoor gekozen de zuidelijke punt als rietland te gaan beheren. Rietontwikkeling die hier al plaats vond kan zich nu over dit perceel verder verspreiden.

In 2023 is het natuurtype vochtig hooiland tevens uitgebreid met enkele percelen binnen de Bergboezem. Binnen deze percelen zijn natuurgreppels aangelegd met als doel microreliëf te creëren.

Benodigd beheer vochtig hooiland 2026

Het beheer in de Klapwijkse Knoop zetten we op vergelijkbare wijze voort. We bekijken daar ook of eerder maaien (eind mei) mogelijk is. Broedende weidevogels zijn hier niet tot nauwelijks aanwezig.

Omdat het rood omcirkelde perceel zich niet voorspoedig ontwikkelt, is besloten enkele percelen aan dit doeltype toe te voegen. Ten zuiden van het Ruyvense bosje worden diverse percelen toegevoegd. Ook daar is tweemaal maaien en afvoeren toegepast.

Het beheer binnen de Bergboezem bestaat uit twee keer per jaar gefaseerd maaien. Daarnaast wordt in het kader van weidevogelbeheer de waterstand gestuurd waarbij er sprake is van een broedpeil en nazomer/winterpeil.

1.4.4 Ecologische bermen

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken/individuen			Percentage		
		2023	2024	2025	2023	2024	2025
Planten	- Cichorei	0/6	0/6	0/6	-	-	-
	- Fluitenkruid	4/6	5/6	5/6	-	-	-
	- Gewoon duizendblad	1/6	0/6	1/6	-	-	-
	- Groot streepzaad	0/6	2/6	1/6	-	-	-
	- Knoopkruid	0/6	0/6	0/6	-	-	-
	- Madeliefje	1/6	2/6	2/6	-	-	-
	- Margriet	0/6	0/6	0/6	-	-	-
	- Pastinaak	0/6	0/6	0/6	-	-	-
	- Rode klaver	2/6	2/6	2/6	-	-	-
	- Scherpe boterbloem	0/6	1/6	1/6	-	-	-
	- Vogelwikke	0/6	3/6	1/6	-	-	-
	- Wilde peen	0/6	0/6	0/6	-	-	-
Dagvlinders	- Klein koolwitje	23	10	14	38,5%	19,2%	26,9%
	- Klein geaderd witje	3	1	15	3,8%	3,8%	30,8%
	- Kleine vuurvinder	1	1	6	3,8%	3,8%	15,4%
	- Hooibeestje	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
	- Icarusblauwtje	9	2	7	7,7%	3,8%	7,7%
	- Bruin zandoogje	625	169	533	26,9%	19,2%	30,8%
	- Koevinkje	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
	- Dagpauwoog	10	77	49	15,4%	19,2%	16,9%
	- Zwartsprietdikkopje	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
	- Geelsprietdikkopje	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
	- Oranje zandoogje	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
	- Argusvlinder	4	6	8	3,8%	11,5%	7,7%
	- Bruin blauwtje	1	2	8	3,8%	7,7%	15,4%
	- Groot dikkopje	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
	- Kleine vos	6	12	9	15,4%	15,4%	11,5%
Broedvogels	- Graspieper	1	0	0	3,8%	0,0%	0,0%
	- Kievit	11	18	0	19,2%	26,9%	0,0%
	- Scholekster	3	4	0	7,7%	15,4%	0,0%

Kwaliteitsbepaling van het natuurtipe vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling ecologische berm	
goed	Indien 15 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertipe.
matig	Indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **matig**.

Beoordeling ecologische berm

Dit natuurtipe is in deze contractperiode aan het onderhoudscontract toegevoegd. In 2022 is de uitvoeringsmethode voor monitoring ontwikkeld en beschreven in het beheerplan voor deze bermen. In 2023 zijn de eerste resultaten verzameld.

In 2024 zijn in totaal 7 van de 12 kwalificerende plantensoorten waargenomen. In 2020 is vijfmaal de gehele groenzoom doorkruist en is alles opgenomen. In 2024 zijn 6 proefvlakken bekeken. Hierdoor

zijn percentages van voorkomen op de totale oppervlakte van het beheertype niet uit te rekenen. In 2026 zal wederom de gehele groenzoom in beeld gebracht worden en kunnen 2020 en 2026 vergeleken worden. Komend jaar zullen de proefvlakken geïnventariseerd worden en wordt 2024 met 2025 vergeleken.

Daarnaast zijn 9 kwalificerende dagvlinders waargenomen, waarvan 6 in >15% van het gebied. Op basis van de resultaten van 2025 wordt er aan de doelstelling goed voldaan.

Uitgevoerd beheer ecologische berm 2025

Beheermaatregel	Maaien
Periode	juni tot en met oktober gefaseerd maaien
Vrijgekomen materiaal	Afvoeren: afgevoerd naar compostering

Ontwikkeling ecologische berm 2025

De ecologische berm geeft een divers beeld. Op diverse plekken zijn ruigtekruiden aanwezig, zoals distel en brandnetel. Andere plekken zijn open, met her en der bijna kale stukken. Door gefaseerd te blijven maaien, streven we naar een stabiele vegetatie.

Benodigd beheer ecologische berm 2026

Gefaseerd blijven maaien zodat een stabiele vegetatie ontstaat.

1.5 Hoog- en laagveenbos (Ruyvense Bosje)

Contracteis hoog- en laagveenbos

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling hoog- en laagveenbos	
goed	80% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten.
matig	50% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode twee is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Kwalificerende soorten	
Vegetatie	Inheemse/Europese boom- en struiksoorten

Uit een inventarisatie van de bosopstanden blijkt dat nagenoeg geen uitheemse soorten zijn waargenomen. Het totale areaal aan hoog- en laagveenbos bestaat uit inheemse boom- en struiksoorten waardoor wordt voldaan aan de doelstelling goed.

Uitgevoerd beheer

<i>(Beheer)maatregel</i>	Spontane ontwikkeling, verwijderen uitheemse soorten
<i>Periode</i>	Dit jaar niet uitgevoerd, geen noodzaak toe
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Op rillen stapelen

Ontwikkeling Ruyvense bosje 2025

In 2024 is ongeveer 30% gemaaid van de grazige vegetatie. Daarnaast is voor het beheer van het Ruyvense bosje en de andere bospercelen, een bosbeheerplan opgesteld.

In 2024 heeft in het kader van het bosbeheerplan een inspectie plaatsgevonden waarbij onder andere de opstand van het Ruyvense bosje is beoordeeld. Ook in 2025 is geen ontwikkeling van uitheemse soorten waargenomen. Beheeringrepen in de houtige vegetatie hebben dan ook niet plaats gevonden.

Benodigd beheer Ruyvense bosje 2026

In 2026 maaien we wederom een deel van de grazige vegetatie. Afhankelijk van de weersomstandigheden zal bij voorkeur medio mei 1/3 gemaaid worden. Daarnaast is voor het beheer van het Ruyvense bosje en de andere bospercelen, een bosbeheerplan opgesteld.

De opstand bevat onder andere grote aandelen populier en schietwilg welke hier niet gewenst zijn omdat deze te groot worden. Hier wordt extra aandacht besteed aan de dunning in 2026.

1.6 Proefvlakken analyse

De proefvlakken analyse is dit jaar toegevoegd. Hierbij wordt er dieper gekeken naar het aantal gevonden doelsoorten per proefvlak, per natuurtype en niet naar de totale aantallen per natuurtype. Deze analyse is uitgevoerd om inzicht te verkrijgen hoe de proefvlakken binnen de verschillende natuurtypen zich tot elkaar verhouden en om te concluderen of het beheertype het gewenste effect op een proefvlak heeft en of de proefvlak niet beter onder een ander beheertype kan vallen. In bijlage 1 zijn per jaar kaartjes gemaakt met daarin de proefvlakken en het percentage doelsoorten dat gevonden was in desbetreffende proefvlak. Hoe groener hoe hoger het percentage van soorten is gevonden.

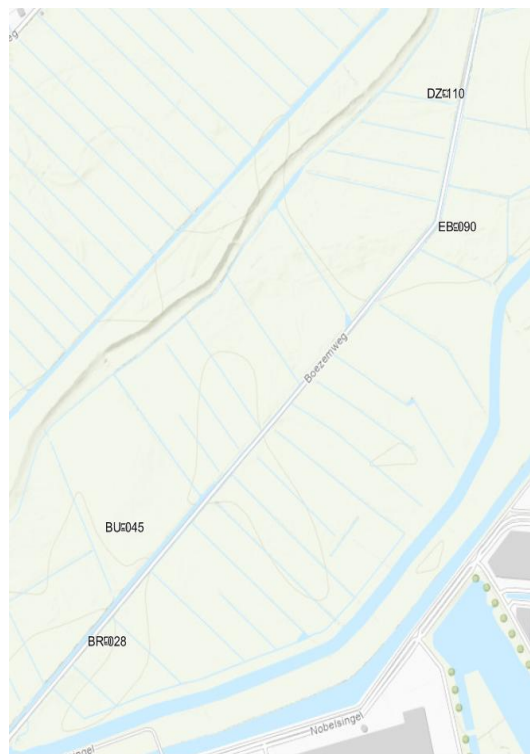
Op basis van bovenstaande figuren, vallen de volgende dingen op:

- Er werd geen enkel geval jaar meer dan 60% van de doelsoorten aangetroffen in een proefvlak.
- De proefvlakken voor bloemrijke dijk lijken goed te passen bij het beheertype. In 2025 is er zelfs een grote toename te zien in hoe vaak doelsoorten gevonden waren. BD-126 en BD-128 scoren net zo hoog als andere proefvlakken in vergelijking met eerdere jaren, terwijl deze in de jaren voorheen lager waren
- De proefvlakken voor vochtig hooiland scoren ieder jaar lager in percentages, met in 2025 drie van de proefvlakken die geen enkele doelsoorten bevatten. Alleen voor proefvlak VH-037 lijkt het beheertype enigszins prima te werken.
- Het aantal gevonden doelsoorten in ecologische berm proefvlakken is iets afgenomen ten opzichte van vorig jaar maar is nog steeds bijna twee keer zoveel gevonden als in 2023 toen begonnen werd met monitoren van ecologische berm. Aankomend jaar moet laten blijken of het beheertype inderdaad werkt.
- Voor glanshaverhooiland lijken de proefvlakken ook te passen bij het natuurtype en beheertype. Het aantal doelsoorten werden gevonden is redelijk stabiel.
- Voor kruidenrijk en faunairijk grasland is lastig conclusies te trekken. Doordat in 2024 abuis gemaaid was, werden er geen doelsoorten gevonden. Voor proefvlakken KFG-008 en KFG-034 is echter wel de vraag of het natuurtype en beheertype wel bij het proefvlak past aangezien de hoogste percentages maar 12,5% van de doelsoorten is. Voor KFG-022 is in geen enkel jaar een doelsoort gevonden en wordt geadviseerd om bij deze van beheer te wisselen.

1.7 Bergboezem vegetatie

De vegetatie in de bergboezem is in de gridvlakken vlakdekkend gemonitord. Hiervoor zijn verspreid over de bergboezem vier gridvlakken geselecteerd van 10x10m. De gridvlakken DZ-110 en BR-028 bevinden zich in het natuurtype vochtig weiland. EB-090 en BU-045 liggen in het natuurtype vochtig hooiland. In 2025 zijn de gridvlakken tweemaal gemonitord.

In vochtig weiland zijn meer soorten waargenomen dan in vochtig hooiland. In BR-028 en DZ-110 waren dit respectievelijk 14 en 10, terwijl dat voor BU-045 en EB-090 respectievelijk 5 en 6 waren. Voor EB-090 kan dat deels komen doordat tijdens de eerste bemonsteringsronde het proefvlak zeer kort gemaaid was. Ridderzuring was verder de meest voorkomende plantensoort en was in drie van de vier gridvlakken het meest voorkomend. In DZ-110 was echte kamille de meest voorkomende soort. Verder komen. Verder is scherpe boterbloem in alle gridvlakken aanwezig en komt witte klaver in beide gridvlakken van vochtig hooiland voor. Andere soorten die veel zijn aangetroffen in vochtig weiland zijn rode klaver en gestreepte witbol en in vochtig hooiland waren dit smalle weegbree en akkerdistel.

1.8 Diversiteit

Voor de tweede contractperiode richten we ons op diversiteit van bijen (insecten) en waardplanten doelsoorten vlinders.

Contracteis diversiteit

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling diversiteit van bijen (insecten) en waardplanten	
Goed	Indien 20 of meer kwalificerende soorten voorkomen
Matig	Indien 16 kwalificerende soorten voorkomen
Slecht	Indien niet aan goed of matig wordt voldaan

De te behalen kwaliteit na contractperiode drie is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is matig.

Voor bijen (insecten) en waardplanten diversiteit zijn de volgende kwalificerende soorten te onderscheiden:

Kwalificerende soorten			
	Habitat	Soort al in de Groenzoom	Soort nog niet in de Groenzoom
BIJEN (INSECTEN)	Moeras, oud riet en bloemrijke vegetatie	Kattenstaartdikpoot	Rietmaskerbij
	Laagveenbos, combinatie wilgen en natte ruigte	Vroege zandbij	Roodrandzandbij
	Grootschalige bloemrijke vegetaties	Tuinhommel	Veenhommel Ranonkelbij
	Grootschalige bloemrijke vegetaties (koekoek)	Grote koekoekshommel	Gewone koekoekshommel
	Wilgenstruweel (specialistische bijen)	Vroege zandbij	Grijze zandbij Grote zandbij

	Kleinschalig, structuurrijk, bloemrijk grasland	Roodsprietwespbij	Weidebij
	Kruidenrijk, composietrijk grasland	Gewone viltbij	(Weidebij) Distelbehangersbij
	Klaverrijke vegetaties	Weidehommel	Geelstaartklaverzandbij Klaverdikpoot Moshommel
	Steilwandjes, open plekken grond	Gewone sachembij	Bruine rouwbij
	Oude knotwilgen	Gewone kegelbij	Blauwe metselbij
	Bloeiend struweel	Gewone maskerbij Tuinbladsnijder	Zwartgespoorde houtmetselbij

Onderstaande algemene soorten worden ook verwacht in de Groenzoom, maar zijn nog niet gezien, mogelijk omdat niet uitputtend onderzoek is gedaan: Gewone wespbij, Sierlijke wespbij, Bleekvlek-wespbij, Veldhommel, Vierkleurige koekoekshommel, Dikkopbloedbij, Gewone behangersbij, Gewone franjegroefbij, Poldermaskerbij, Biggenkruidgroefbij. Ook voor deze soorten is aandacht in het te voeren beheer.

Bijen

Uit bijenonderzoek in de Groenzoom in 2021, bleek de bijenfauna van de groenzoom 49 bevestigde soorten te bevatten en gedomineerd te worden door algemene soorten. Waar veel bloeit, struweel aanwezig is en/of open grond aanwezig is zijn vaak relatief veel soorten te vinden. Een van de aanbevelingen uit dit onderzoek is de focus te leggen op het verbeteren van nestelgelegenheid. In algemene zin zijn de Klapwijkse Knoop en het Ruyvense bosje de aanbevolen locaties hiervoor.

In 2022 is voorzichtig gestart met het opzetten van de monitoring van bijen in De Groenzoom. In 2023 is een definitieve keuze in onderzoekslocaties binnen Groenzoom gemaakt en is het bijenonderzoek geïntegreerd in het monitoringsplan. Verspreid in het gebied zijn monsterlocaties bepaald. Door omstandigheden (slechte weersomstandigheden) heeft dit in 2022 tot onvoldoende bruikbare resultaten geleid. In 2023 is de bijenmonitoring ook slechts éénmaal uitgevoerd. In 2025 is tweemaal gemonitord.

In 2023 zijn 3 van de 25 kwalificerende soorten waargenomen: de gewone sachembij, de kattenstaartdikpoot en de weidehommel. In 2024 waren dit er 5: de gewone koekoekshommel, de gewone sachembij, de tuinhommel, de veenhommel en de weidehommel. In 2025 waren dit er 2: de klaverdikpoot en de weidehommel. Naast de kwalificerende soorten zijn 10 algemene soorten waargenomen in 2025.

Daarnaast gaan we op diverse wijze aan de slag met het verbeteren van de omstandigheden voor bijen. Dit zit hem onder andere in het maaibeheer (gefaseerd maaien, stukken over laten staan) Ook wordt meer aandacht gegeven aan bijen in het beheer van bosplantsoenen en struwelen waar we een beheerplan voor opstellen (zie par. 2.5).

Waardplanten

Vanaf 2022 hebben we ons gericht op waardplanten. Andere indicatoren van diversiteit dus. We brengen de aanwezigheid van diverse soorten in deze soortgroepen in beeld en bekijken hoe we de betreffende soorten (aanwezig en/of kansrijk) kunnen ondersteunen.

Vanaf 2024 is de diversiteit aan waardplanten onder andere gemonitord op een aantal monsterlocaties. Onderstaand de waardplanten van diverse vlinder-doelsoorten. In de tabel is de bloeitijd van de waardplanten aangegeven. De exacte bloeitijd is onder andere afhankelijk van de weersomstandigheden.

In 2024 zijn 0 van onderstaande 16 kwalificerende waardplanten waargenomen.

Doelsoorten vlinders			Waardplanten	Week	April		Mei				Juni				Juli					Augustus				September					Oktober			
					17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
Klein geaderd witje		Oranjetipje	Look zonder look																													
			Pinksterbloem																													
Klein koolwitje			Koolzaad																													
Icarusblauwtje			Hopklaver																													
Bruin blauwtje			Gewone reigersbek																													
Kleine vuurvinder			Veldzuring																													
Argusvlinder	Groot dikkopje	Hooibeestje	Ruw beemdgras																													
Bruin zandoogje	Argusvlinder	Oranje zandoogje	Rood zwenkgras																													
Groot dikkopje	Hooibeestje																															
Groot dikkopje	Geelsprietdikkopje		Gestreepte witbol																													
Icarusblauwtje			Kleine klaver																													
Kleine vuurvinder			Schapenzuring																													
Icarusblauwtje			Gewone rolklaver																													
Bruin blauwtje			Kleine ooievaarsbek																													
Koevinkje	Geelsprietdikkopje	Zwartsprietdikkopje	Timoteegras																													
Bruin zandoogje	Argusvlinder	Oranje zandoogje	Kweek																													
Groot dikkopje	Koevinkje	Zwartsprietdikkopje																														
Kleine vos	Dagpauwoog		Grote brandnetel																													

Overige insecten

In 2025 was het de bedoeling dat insecten in de bergboezem ook werden gemonitord met behulp van 5 plakvallen per locatie. Op twee van de vier locaties was er gemaaid en waren de vallen meegenomen met het maaien, waardoor er weinig insecten op deze vallen zaten. Op de andere twee locaties waren wel insecten gevangen. Voornamelijk vliegen werden gevangen en in mindere mate cicaden en kleine wespen. Voor 2026 zal heroverwogen worden of overige insecten monitoring zal plaatsvinden en op welke manier.

Benodigd beheer diversiteit 2025

In 2026 focussen we weer op andere doelsoorten. Door deze in beeld te brengen kunnen we het beheer er beter op afstemmen. Bovendien kunnen we bekijken hoe we de verspreiding en dichtheid kunnen verbeteren en afstemmen op de wensen van de vlinder-doelsoorten.

2. OVERIG GROEN

Het contract stelt onder andere eisen aan de hoogte van grasvegetaties, beschadigingen en kaal oppervlak. In beheerplan deel A zijn alle eisen opgenomen. Dit beheerplan is beschikbaar via de website van De Groenzoom: (<https://www.degroenzoom.nl/over-de-groenzoom/documenten/>)

De beheerder heeft bij zijn aanwezigheid in het gebied steeds aandacht voor de beeldkwaliteit. Hij maakt onder andere wekelijks een ronde waarbij geconstateerde afwijkingen direct worden aangepakt. Indien direct oplossen niet mogelijk is, worden vervolgacties uitgezet. Daarnaast vinden jaarlijks 2 beeldkwaliteitscontroles plaats, medio juni en medio oktober. De resultaten van 2024 zijn als bijlage bijgevoegd.

2.1 Grassen

Het beheer van de kades waarop het fietspad omzoomt door bomen gelegen is, is aangepast. Voorheen werd 4 keer geklepeld om aan de beeldkwaliteitseisen te voldoen (hoogte vegetatie), in 2019, 2020, 2021 en 2022 is 2x 60% gemaaid en afgevoerd. Sinds 2023 is dit opgenomen in paragraaf 2.2.7 ecologische berm.

Zichthoeken en haarden van ongewenste soorten neemt de beheercombinatie 4x mee in de klepelbeurten van de meterstroken. Die hebben wel het gevoerde beheerregiem behouden. Rond terreinmeubilair maaien we grassen en kruiden, zodat deze het gebruik van het terreinmeubilair niet belemmeren.

Recreatief gras is op drie locaties in De Groenzoom aanwezig. Beheer zet de beheercombinatie op gelijke wijze voort.

3. BEPLANTING

3.1 Bosplantsoen

Contracteis bosplantsoen

Kwaliteitsbepaling van het natuurstype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

goed	• Tenminste 17 hectare bosplantsoen; • Gelaagdheid, vitaliteit en diversiteit handhaven; • Alle paden dienen vrij te zijn van overgroei; • Een afstand van maximaal 4 meter tot watergangen.
onvoldoende	indien niet aan de klasse goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is **goed**.

Kwalificerende soorten	
Vegetatie	Inheemse/Europese boom- en struiksoorten

Het bosplantsoen in De Groenzoom heeft zich binnen de Groenzoom in afwisselende mate voldoende ontwikkelt. De bosplantsoenen dragen door hun afschermende functie bij aan de landschappelijke kwaliteit van het gebied. Het gebruikersplatform heeft verzocht deze landschappelijke kwaliteit te beoordelen. Hoe kunnen de bosplantsoenen met name aan de randen van de oude agrarische lintbebouwing bijdragen aan het versterken van de beleving van De Groenzoom. Ook andere elementen zoals rijen knotbomen en rietkragen kunnen daaraan bijdragen.

Uitgevoerd beheer

<i>(Beheer)maatregel</i>	Spontane ontwikkeling, verwijderen uitheemse soorten
<i>Periode</i>	Dit jaar niet uitgevoerd, geen noodzaak toe
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Op rillen stapelen

Ontwikkeling bosplantsoen 2025

Ook in 2025 is geen noemenswaardige ontwikkeling van uitheemse soorten waargenomen. Beheeringrepen in de houtige vegetatie hebben dan ook niet plaats gevonden.

Benodigd beheer bosplantsoen 2026

Begin 2026 wordt het beheer van bosplantsoenen uitvoerig opgepakt op basis van het onderhoudsplan wat onderdeel is van beheerplan bosplantsoenen. Naast regulier onderhoud streven we er naar een deel van de monotone opstanden om te vormen waarbij gestreefd wordt naar meer mantel- en zoomvorming en de aanplant van nuttige struweelsoorten om de biodiversiteit te versterken.

3.3 Solitaire bomen, knotbomen en laanbomen (3.2)

Contracteis is een minimaal aantal te onderhouden solitaire en knotbomen van 650 stuks. Kwaliteitsbepaling van het beheerobject vindt plaats op basis van beeldmeetlatten waarbij onder andere wordt gekeken naar wortel- en stamopschot, aanwezigheid van boompalen en snoeibeeld. In 2023 heeft een Visual Tree Assessment (VTA) plaatsgevonden waarbij de resultaten zijn uitgewerkt in een overzichtskaart met conclusies per boom. In totaal zijn er 1148 solitaire en of knotbomen beoordeeld waarbij er bij 166 bomen mechanische gebreken zijn geconstateerd. Deze mechanische gebreken variëren van ziektes en schimmels tot volledig afgestorven bomen. Over het algemeen kan op basis van de VTA worden geconcludeerd dat aan de contracteis van aantal solitaire bomen wordt voldaan. Naar aanleiding van de VTA is in opdracht van gemeente Lansingerland een nader onderzoek uitgevoerd naar de iepen die in slechte conditie verkeren. Bij de desbetreffende bomen zijn de wortels

vrij gegraven voor nadere inspectie. Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten zijn de bomen gerooid en zijn er nieuwe bomen herplant in de winter 2025/2026.

4 WATER EN OEVERS

Evenals voorgaande jaren zijn de watergangen in het gebied gemaaid. We zijn in overleg met het hoogheemraadschap om dit maaibeleid aan te passen, gericht op meer diversiteit. Sommige stukken worden niet gemaaid, andere enkel éézijdig. Er wordt voorgesteld om in gesprek te gaan met Hoogheemraadschap Delfland om maaibeleid volgens kleurcoderingen van Hoogheemraadschap Delfland verder uit te rollen.

5 INFRASTRUCTUUR

Door golfslag zijn in de afgelopen jaren grote stukken uit de oever van het Tolheekpad geslagen, waardoor het hierlangs lopende wandelpad plaatselijk dreigde in te storten. Aannemer Van Aalsburg heeft in opdracht zogenoemde wiepenbeschoeiing aangebracht waarmee het Tolheekpad hersteld is.

Verder zijn er inventarisaties aan de fietspaden gedaan, waarbij schades in kaart gebracht zijn. Vooral (flinke) delen van het Salamanderpad en Meerkoetpad beschadigd door verzakkingen en scheuren, mede veroorzaakt door (zwaar) werkverkeer.

Bij de beoordeling van de infrastructuur zijn plaatselijk oneffenheden in de halfverharding geconstateerd. De begroeiing op halfverharde paden is een aandachtspunt.

Door meerdere bezoekers is melding gedaan van wateroverlast op het wandelpad nabij de Klapwijkse Knoop. Dit is in 2024 hersteld, echter bleek uit meldingen die eind 2024 binnen zijn gekomen dat de situatie niet volledig is verholpen. In 2025 zijn er geen meldingen gedaan van wateroverlast op het wandelpad, dus lijken de problemen nabij de Klapwijkse Knoop verholpen.

6 TERREINMEUBILAIR

De beheerder controleert het meubilair wekelijks bij zijn rondgang, zodat we onveilige objecten snel constateren. In 2025 was er niets noemenswaardig

7 CIVIELE KUNSTWERKEN

De windmolens in de Bergboezem worden door een vrijwilliger versteld en gecontroleerd. Begin 2025 bleken de molentjes te disfunctioneren. Leverancier Bosman Watermanagement heeft de opdracht gekregen deze problemen op te lossen.

8 SCHOON

Wekelijks voert de beheerder een zwerfvuilronde door De Groenzoom uit. De hoeveelheid verzameld zwerfafval is beperkt, bezoekers nemen dit over het algemeen zelf mee en laten dit niet slingeren in het gebied. Daarnaast nemen wandelaars gewapend met prikstok ook regelmatig zwerfafval mee, wat de taak van de beheerder deels ontlast.

Verder waren er drie momenten waarbij bijzondere typen afval gevonden werd. Dit betreft een feestje waarbij wietzakjes, condooms en lachgaspatronen gebruikt werden, een grote dump aan isolatiemateriaal en dump aan bouwafval.

DEEL 2 PROCESSEN

De werkzaamheden van Beheercombinatie De Groenzoom bestaan uit verschillende facetten die in diverse processen te vatten zijn. In hoofdstuk 2 is ingegaan op het onderhouden en ontwikkelen van alle objecten. Alle overige handelingen zoals het betrekken van bewoners en kwaliteitsbeheersing zijn in dit hoofdstuk belicht. Omdat niet alle paragrafen in dezelfde volgorde volgen als geformuleerd in de vraagspecificatie, is bij enkele kopjes tussen haakjes de link gelegd met de juiste eis).

1. PROCESMANAGEMENT

1.1. Scopemanagement (1.3)

Gedurende de beheerperiode dient de beheerder voorstellen tot wijziging (VTW) in. Hierin zijn de doelstelling, te nemen maatregelen en daarmee samenhangende kosten toegelicht. De opdrachtgever beoordeelt of dit past in de doelstellingen voor De Groenzoom en op lange termijn duurzaam in stand te houden is. De Beheercombinatie heeft in 2025 de volgende aanvullende prijsaanbiedingen ingediend:

Prijsaanbiedingen

- Beheeradvies aanvullende percelen Groenzoom - Groene poel
- Reparatie en revisie drie molens Bergboezem

1.2. Keuringslogboek (1.4)

Gedurende het jaar zijn conform het keuringsplan in het beheerplan voor verschillende aspecten keuringen uitgevoerd:

- Weidevogeltellingen in periode maart – juni.
- Vlinders en soorten diversiteit geteld door het gehele jaar.
- Vegetatie is beoordeeld in periode april – september.
- De beeldkwaliteit is gemeten. Evenals voorgaande jaren zijn 25 meetpunten in De Groenzoom beoordeeld.

De gegevens zijn vastgelegd in de weekverslagen en/of in de digitale omgeving (Fieldmaps). De resultaten van deze keuringen zijn verwerkt in de beoordeling van de objecten in hoofdstuk 2.

1.3. Risicomanagement (1.5)

Aan risicomanagement is in 2025 beperkt invulling gegeven wat betreft de Groenzoom specifiek. Doel voor 2026 is hier sterker op te sturen.

1.4. Veiligheid- en gezondheidsplan (1.6)

De uitvoerende partij binnen de aannemingscombinatie is voorzien van een VCA** certificering. Een van de eisen hierin is dat wij, allen vallend onder de scope van onze werkzaamheden in bezit zijn van VCA. Ook wordt vanuit deze optiek verwacht dat onze onderaannemers/inhuur en dergelijke ook in bezit zijn van VCA, of deze in aanzienlijke tijd behalen.

Voorafgaand aan alle werkzaamheden wordt een duidelijke werkinstructie gegeven en bij aanvang vind een laatste minuut risico analyse (LMRA) plaats.

In 2025 hebben er zich geen (bijna) ongevallen voorgedaan tijdens werkzaamheden. Alle werkzaamheden zijn zonder gevaarlijke situaties uitgevoerd.

2. TECHNISCH MANAGEMENT

De Beheercombinatie voert werkzaamheden uit binnen de begrenzing van De Groenzoom zoals die is overeengekomen. Binnen dit beheergebied dragen wij er zorg voor dat het gebied toegankelijk is voor recreanten. Het volledige beheer gebeurt op basis van het bij aanvang van deze contractperiode opgestelde beheerplan.

2.1. Beheer en onderhoud (2.1 en 2.2)

Beheerplannen

In navolging op de gewijzigde vraagspecificatie bij het tweede contracttermijn zijn er in 2025 geen significante wijzigingen in het beheer doorgevoerd.

2.2. Duurzaamheid (2.3.7)

Doelstellingen en stand van zaken 2025

Doelstellingen betreffende duurzaamheid richten zich vooral op het beperken en nuttig hergebruiken van afvalstromen en het beperken van de uitstoot van CO₂. Dit blijven speerpunten.

CO₂ prestatieladder

De uitvoerende partij binnen de aannemingscombinatie werkt actief aan het reduceren van hun CO₂-uitstoot tijdens werkzaamheden. Jaarlijks wordt budget vrijgemaakt voor deelname aan initiatieven.

Elektrisch voertuig

Net als voorgaande jaren heeft de beheerder het gehele jaar, zowel voor werkzaamheden in De Groenzoom als woon-werkverkeer en afspraken buiten het gebied, gebruik gemaakt van zijn elektrische voertuig.

Hergebruiken en composteren

In 2025 hebben we wederom zelf gecomposteerd in het gebied. Daarnaast is maaisel door diverse agrariërs uit de omgeving afgenomen als veevoer. Tot slot is maaisel afgevoerd naar een composteringsbedrijf.

In verband met het meervoudig optreden van incidenten rondom de georganiseerde compostdag is besloten dit niet in 2025 voort te zetten.

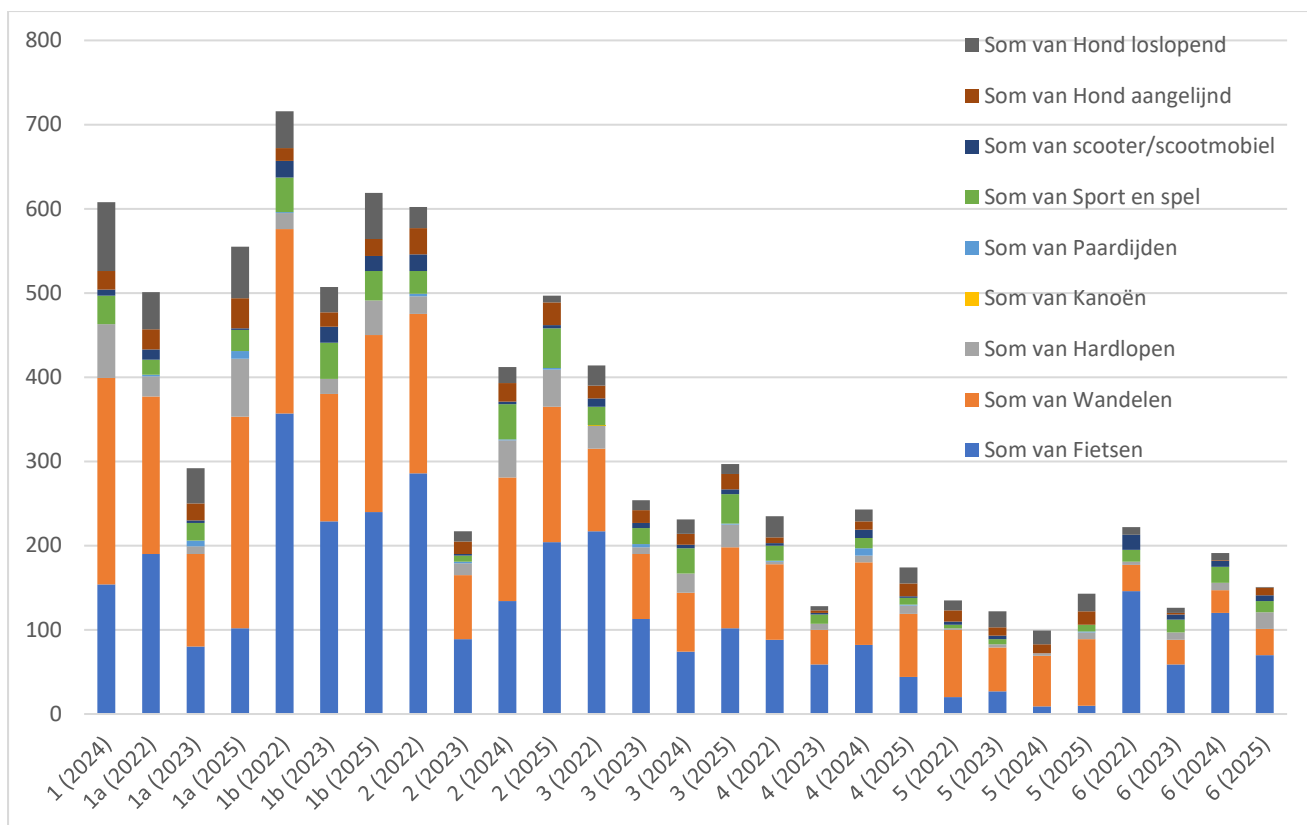
2.3. Verpachten

In de Groenzoom is de pacht in 2025 naar behoren verlopen.

2.4. Recreatiemanagement (2.5)

Evenals voorgaande jaren heeft in 2025 jaarrond recreatiemonitoring plaatsgevonden waarbij wekelijks één van de zes deelgebieden in de Groenzoom is gemonitord. De monitoring bestond uit het uitvoeren van bezoekerstellingen op doordeweekse dagen. De bezoekers werden geteld en gecategoriseerd in types recreanten met dezelfde methode als in 2022, 2023 en 2024. Daarnaast zijn factoren zoals de weersomstandigheden vastgelegd.

Er zijn in 2025 52 metingen uitgevoerd waarbij in totaal 2118 recreanten zijn waargenomen ten opzichte van 1549 recreanten in 2024, 1438 in 2023 en 2537 in 2022. In onderstaande grafiek is een vergelijking weergegeven tussen de resultaten uit 2022 tot en met 2025.

Figuur 3 Vergelijking resultaten bezoekerstellingen Groenzoom 2022-2025

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de totale aantallen recreanten per categorie en per jaar.

Waarden	2022	2023	2024	2025
Som van Fietsen	1304	656	573	772
Som van Wandelen	894	536	647	903
Som van Hardlopen	100	69	151	219
Som van Kanoën	1			0
Som van Paardijden	7	13	10	14
Som van Sport en spel	144	122	137	171
Som van scooter/scootmobiel	87	42	31	39
Som van Hond aangelijnd	105	82	79	141
Som van Hond loslopend	183	126	156	177

3. OMGEVINGSMANAGEMENT

3.1. Gastheerschap en toezicht

Meldingen

Door de beheerder zijn de meldingen gedurende 2025 in een logboek bijgehouden. In totaal zijn er 53 meldingen geregistreerd. In de meeste gevallen zijn de meldingen doorgezet naar de desbetreffende gemeente of intern binnen de Beheercombinatie. Meldingen betroffen bijvoorbeeld verdwenen bebording, afvaldumpingen, mogelijke verontreinigingen en illegale betreding van rustgebieden. De meest voorkomende melding heeft te maken met ergernissen rondom loslopende honden. De gemeenten, en handhavers, zijn hiervan op de hoogte gebracht. In 2025 zijn meldingen door de beheerder online in de GIS-omgeving doorgevoerd waardoor alle meldingen centraal worden bijgehouden. Aan het einde van het jaar zijn er ook meerdere meldingen van dode vogels gedaan.

Handhaving

De beheercombinatie treedt niet handhavend op, dat is een taak van de gemeenten. Als beheerder krijgen we regelmatig meldingen, en ook tijdens de rondgangen in het gebied worden we regelmatig aangesproken. Bevindingen worden gedeeld met de gemeenten. Indien aanvullende maatregelen nodig zijn, vindt daarover overleg plaats.

3.2. Stimuleren lokale betrokkenheid

Voor het creëren van draagvlak en het zorgen van meer lokale kennis over het (beheer)gebied vinden wij het erg belangrijk de lokale betrokkenheid te stimuleren.

Natuurwandeling

Op de tweede woensdag van de maand organiseert beheerder Cor Noorman natuurexcursies. Afgelopen jaren namen honderden mensen deel. Dit jaar hebben we de natuurwandelingen en enkele fietsexcursies weer plaatsgevonden. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de excursies en de thema's.

Natuurwandelingen 2025	Datum	thema	deelnemers
Voorafsche Polder	26-mrt	vogelzang	18
Oostmeerpolder-midden	9-apr	vogelzang/weidevogels	8
Glanshaverhooiland dg. 4	23-apr	bijen/vlinders	geannuleerd
Voorafsche Polder	7-mei	vogelzang	6
Oostmeerpolder-midden	14-mei	vogelzang/weidevogels	8
Voorafsche Polder	25-jun	bijen/vlinders	0 (alles gemaaid)
Bergboezem laarzenpad	9-jul	bijen/vlinders	0 (alles gemaaid)
Voorafsche Polder	6-aug	vogels	23
Oostmeerpolder-midden	8-okt	vogels	13

Gebruikersplatform

Het gebruikersplatform voorziet gemeenten en Beheercombinatie regelmatig gevraagd en ongevraagd van advies. Wij reiken gevraagde informatie aan en lichte toe waarom bepaalde keuzes gemaakt zijn. Op verzoek van het gebruikersplatform zijn diverse vergaderingen van het platform bijgewoond. Wij ervaren een prettige en constructieve samenwerking. Eind 2024 is door de beheercombinatie echter gecommuniceerd dat zij niet langer vanzelfsprekend aanwezig zijn bij de

vergaderingen tenzij anders overeengekomen. De relatie tussen het gebruikersplatform en beheercombinatie blijft verder ongewijzigd waarbij samenwerking gewenst is.

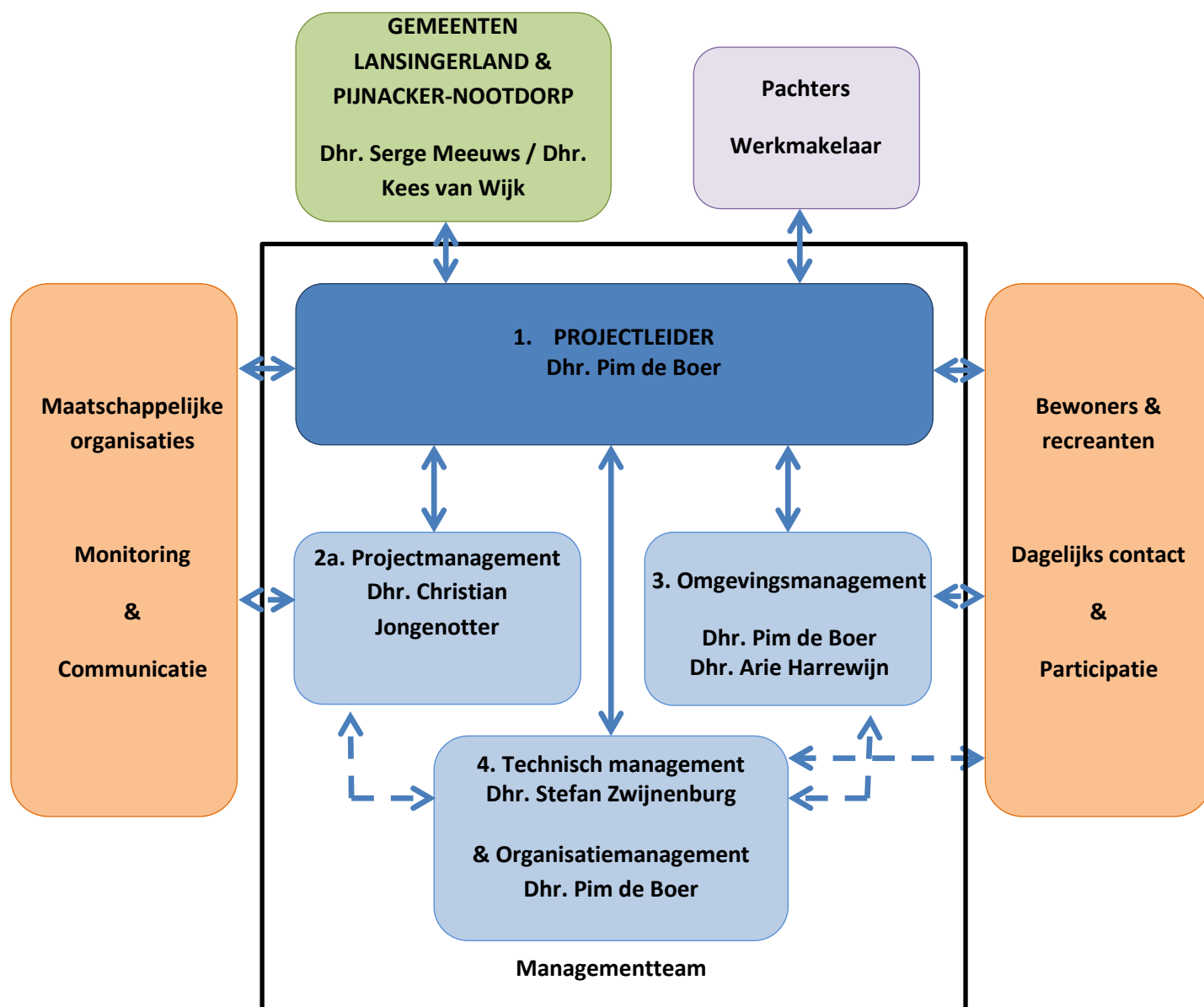
3.3. Communicatie omgeving (3.5)

De Facebookpagina van de Groenzoom is in 2025 in totaal ruim 9901 keer bezocht en heeft op moment van schrijven 1862 volgers. De drie meest bekeken, gedeelde en gelikete berichten waren een bericht over de sluiting van de Bergboezem i.v.m. het broedseizoen, een waarschuwing voor blauwalg en een bericht over de natuurwandelingen in de Groenzoom.

4. ORGANISATIEMANAGEMENT

4.1. Organisatiestructuur

Het team achter de Groenzoom bestaat inmiddels uit een gevarieerd gezelschap van jong en oud en met verschillende ervaring. Daarnaast ondersteunen de rentmeester, ecooloog en beheertechnische medewerkers het managementteam. Zowel rentmeester als ecooloog zijn vanaf 2016 bij het project betrokken.

4.2. Overlegstructuren

Regelmatig overleg en goede communicatie is van belang voor een efficiënte uitvoering van de werkzaamheden en een goed resultaat. Daarom houden we een vaste overlegstructuur vast, aangevuld met extra bijeenkomsten en overleggen wanneer van belang.

- Bouwoverleg, vier keer per jaar vind er een zogenaamd bouwoverleg plaats tussen opdrachtgever (gemeente Lansingerland en gemeente Pijnacker-Nootdorp) en opdrachtnemer (Aannemingscombinatie Groenzoom V.O.F.);
- Intern overleg beheercombinatie, minimaal vier keer per jaar vind intern overleg plaats met de Aannemingscombinatie en combinanten. Daarnaast vinden er wanneer nodig extra overlegmomenten plaats. Gebruikersplatform, eens per kwartaal vindt een bijeenkomst van het gebruikersplatform plaats. Vanaf december 2024 is de Beheercombinatie niet meer vanzelfsprekend aanwezig bij de vergaderingen. Indien er vragen zijn reageert zij tijdig op

verzoeken van het gebruikersplatform en wanneer nodig is iemand aanwezig om zaken toe te lichten.

4.3. Social return (4.2)

Voor het beheer van De Groenzoom hebben wij de verplichting om aan de SROI-invulling van 5% van de aanneemsom te voldoen. Dit proces is samen met de ambtenaar van de gemeente Lansingerland in 2016 voorspoedig doorlopen. In de nieuwe contractperiode zijn lopende afspraken gerespecteerd. Aanvullend hierop werken we met stagiaires om hier mede invulling aan te geven.

The map shows the Bloemrijke dijk 2022 project area in Rotterdam. The dijk is highlighted in green and runs through the city. Key locations labeled include De Groene Wijdte, Noord, Centrum, Pijnacker, Klapwijk, Koningshof, Overgauw, Keijzershof, Tolhek, Meerpolder, Berkel, Annie M.G. Schmidtpark, Westpolder, Zuidp, Lint, Wilderszijde, Rodenrij, and Vlieland. The map also shows the N470 and N471 roads, and the Katwijkerlaan. A scale bar at the bottom indicates distances from 0 to 1500 meters. The logo for idverde Advies is in the top left corner.

Bloemrijke dijk 2023

Bloemrijke dijk 2024

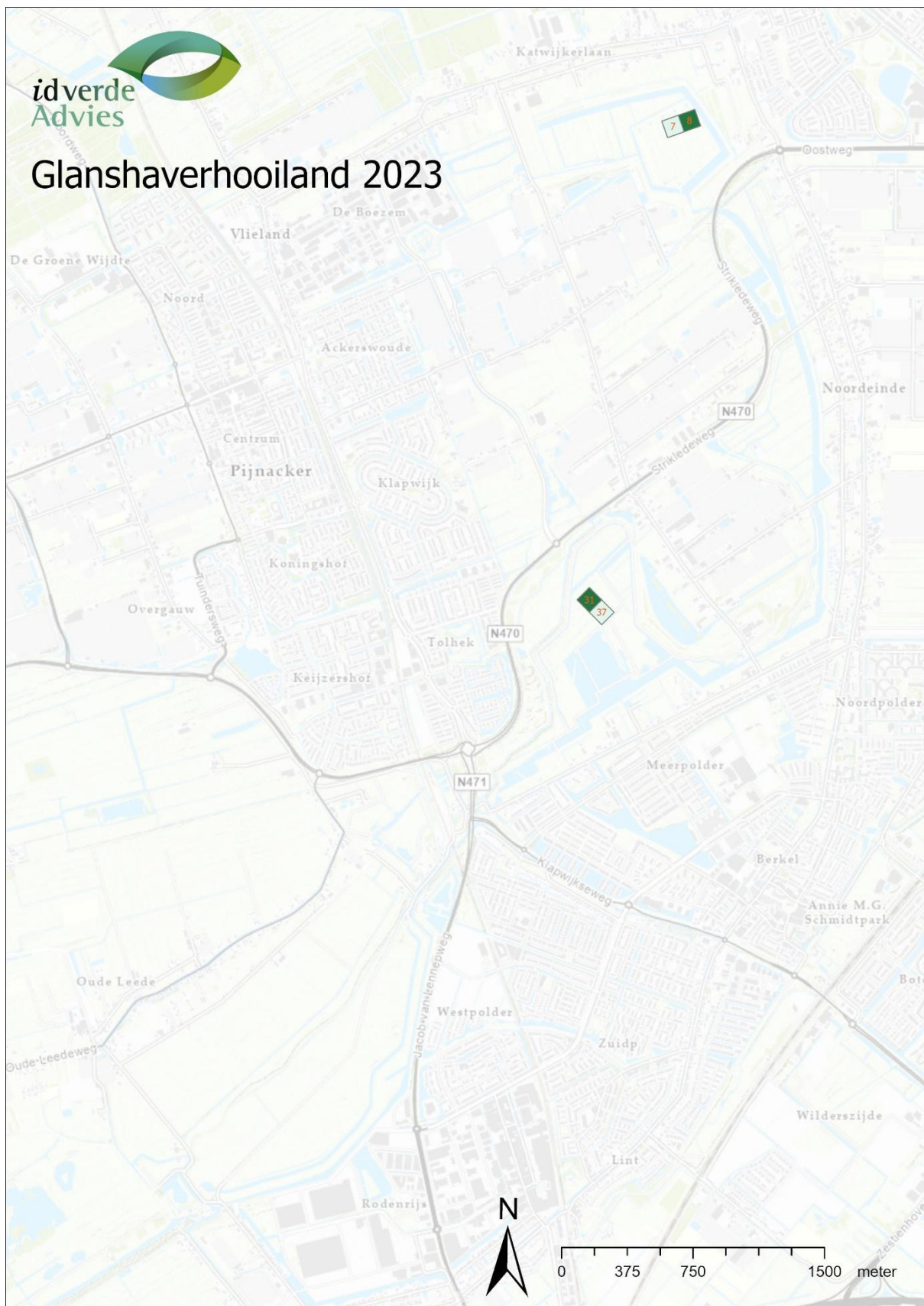

Bloemrijke dijk 2025

Glanshaverhooiland 2022

Glanshaverhooiland 2025

Kruiden- en faunairijk grasland 2022

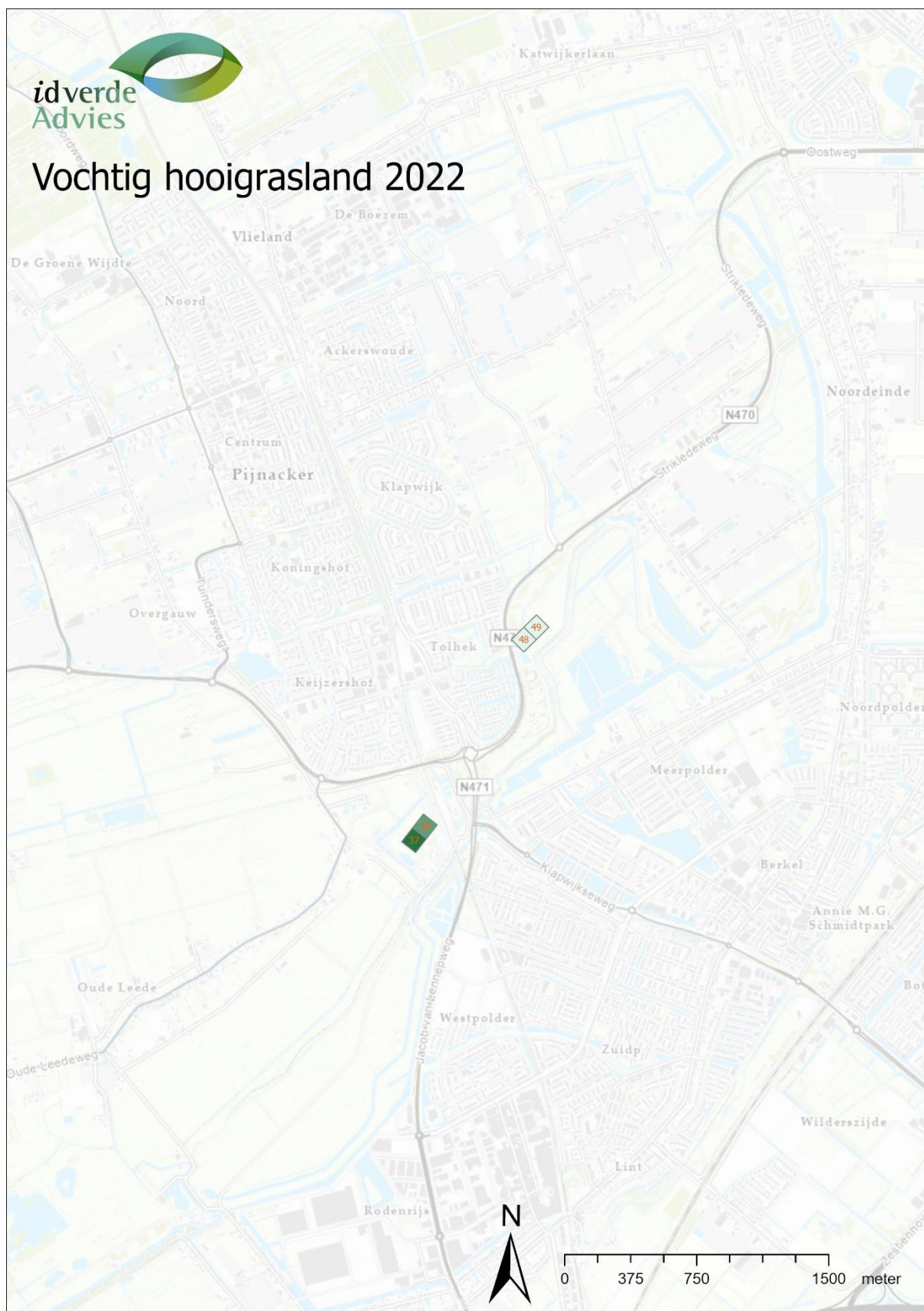

Kruiden- en faunarijk grasland 2024

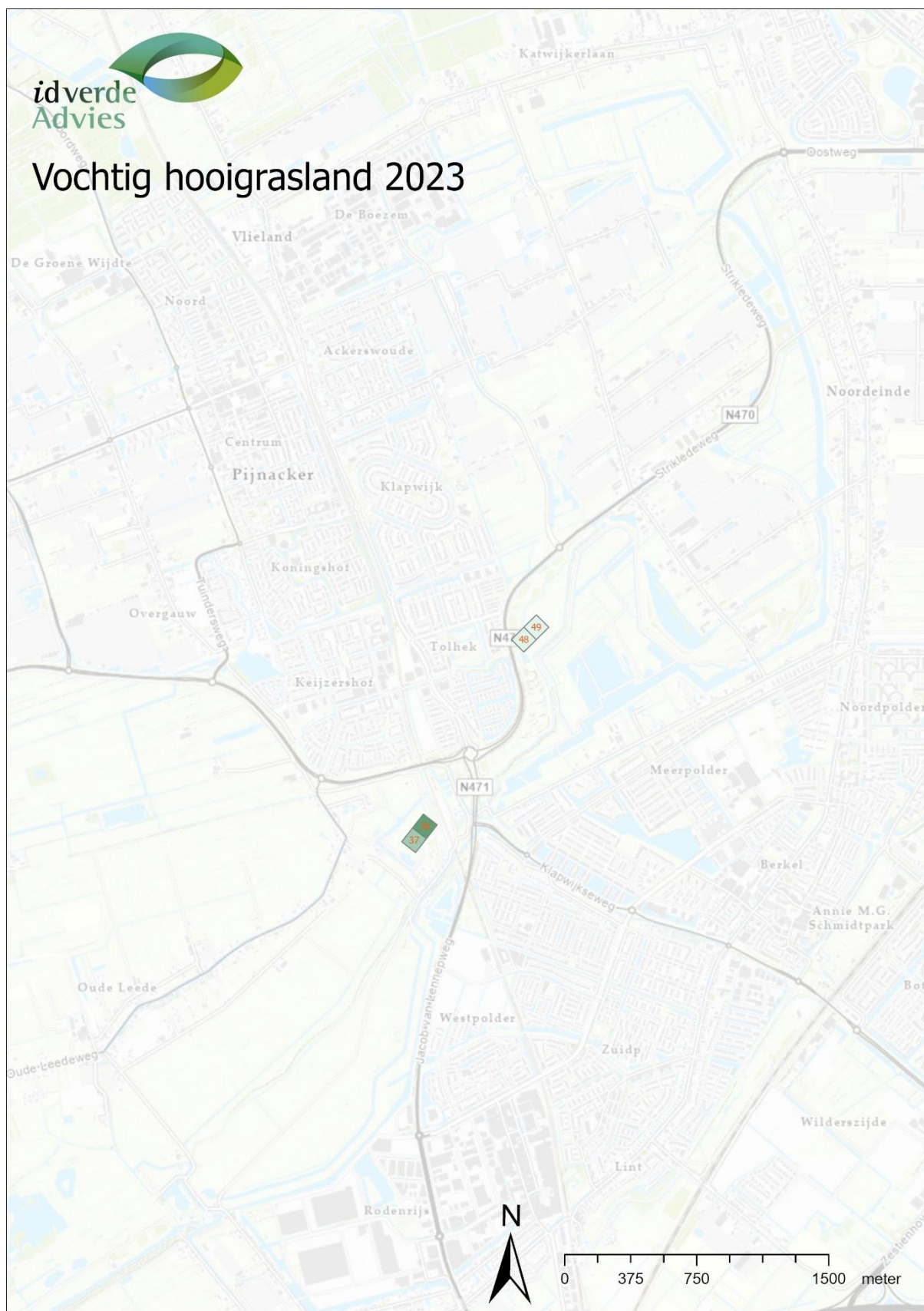

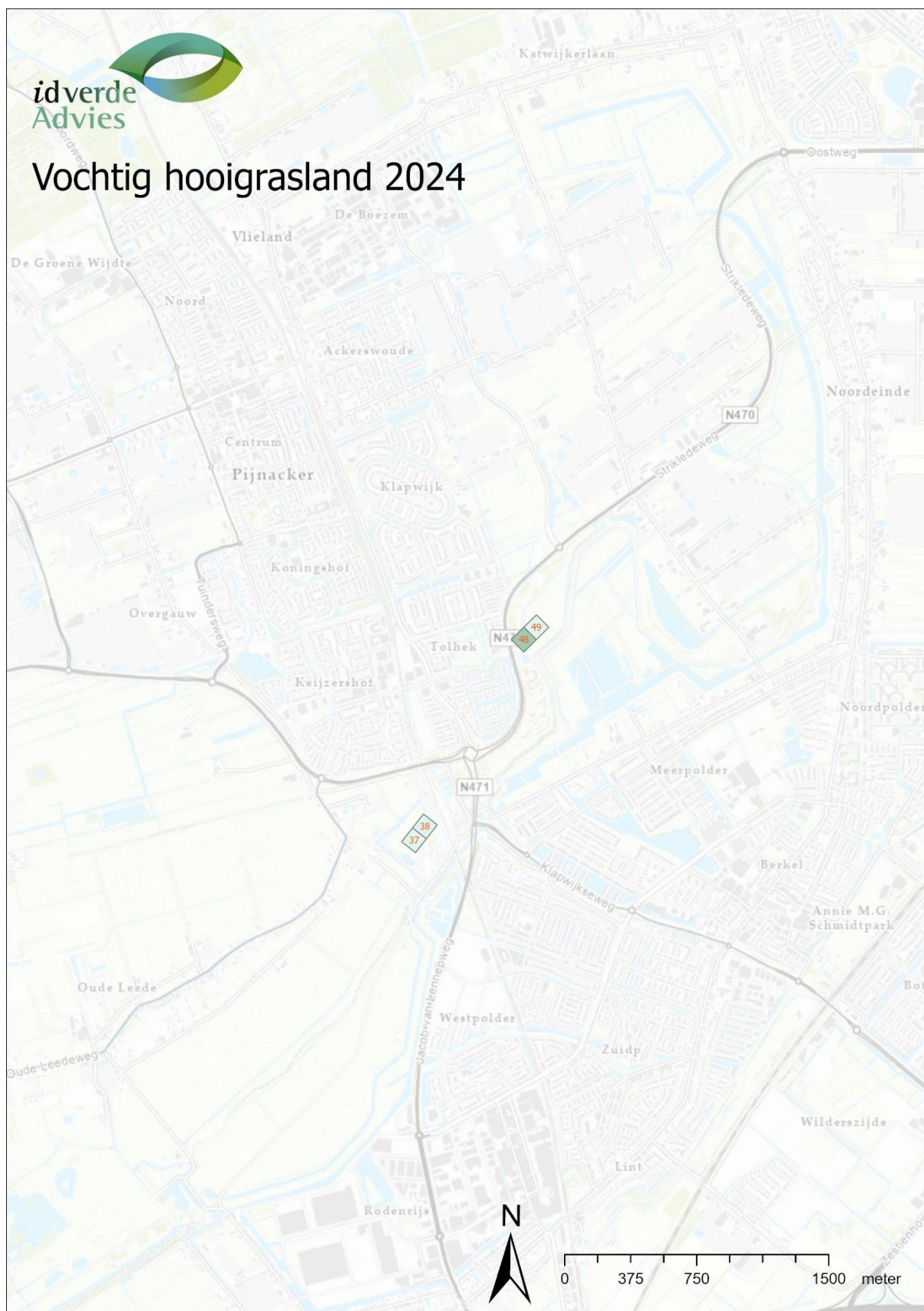
Vochtig hooigrasland 2022

Vochtig hooigrasland 2023

Vochtig hooigrasland 2024

Vochtig hooigrasland 2025

